IV cz

Cena 5 zł.

„ICHUD"

№ 9 (13)

יולי 1946

Adres Redakcji i Administracji
Łódź, ul. 1-go Maja 13
tel. 279-30.
K-to P. K. O. Łódź VII-866

צווייטער יאָרגאַנג

איחוד

ציוניסטיש-דעמאָקראַטישער אָרגאַן

דער ישוב וועט נישט אַרויסלאָזן דאָס געווער פון האַנט!

קאַמף זיך אָנגעהויבן

די ענגלישע פּאָליטיק אין א"י ווערט אַלץ מער א קאָנסעקווענט אנטי-יידישע. די פּראָגראַם-רעדע פון מ.ג. בעווין אויפן צוזאַמענפאָר פון די ענגלישע סאָציאַליסטן איז פאר דער דאזיקער פּאָליטיק געווען א טעאָרעטישער שטיין-פּונקט. די ענגלישע רעגירונג האט אויפגעהויבן א קאמף מיטן ישוב, בכדי אים אויפצוצווינגען אונטערטעניקייט. אזוי ווי עס וואלט מעגלעך געווען, איינצוצוימען א סטיכיע, אדער צו בייטן דעם דרך הטבע. עס פארגעסן, ווייזט אויס, די לאָרדן און ענגלישע סאציאליסטן, מיט וועמען זיי הויבן אָן דעם קאמף. זיי ווילן מיט דער רוטין פון געניטע קאָלאָניזאַטאָרן זיך אָפּפּאַרטיקן מיטן ארץ - ישראל - פּראָבלעם, ווי מיט א געוויינלעכן פראגמענט פון זייער אימפּעריע - פּראָבלעמאַטיק, נישט וועלנדיק דערביי תופס זיין דעם ספּעציפיש-היסטארישן באַדייט פון אט דעם קליינעם ערד-שטח פאר דער שארית הפליטה פון דער בלוטיקער היטלעריסטישער מאסאַקרע.

פון אָט דעם נישט תופס זיין דעם תוך פון פּראָבלעם נעמט זיך דער טעות, וואס עס באַגייען די ענגלענדער, אונטערנעמענדיק א קאמף מיטן יידישן פאלק. דער טעות, וואס דעצידירט לכתחילה וועגן דער מפּלה פון די ענגלענדער.

צי קאָן עס דען זיין אנדערש? צי איז דען פאראַן היינט אין דער וועלט, א כוח, וואס זאל זיך קאָנען אנטקעגנשטעלן דער אויסגעבראַוזטער כוואַליע פון איפּערייזונג, פאַרביטערונג און צאָרן, קעגן דעם מעכטיקן צאָרן פון יידישן פאלק, וואס מוז, נאָך דער גרעסטער טראַגעדיע אין זיין געשיכטע, איצט קעמפן פאר רעכט אויף א רואיק לעבן אין א קליינעם ערד-ווינקעלע, וועלכן ער וויל רעכענען פאר זיין אייגענעם?

צי קען מען פארשפּילן א געדעכטע מלחמה פארן עלעמענטאַרן לעבנס-רעכט פון אזא שווער געפּרוּווטן פאלק, פון א פאָלק, וואס האט מיט בלוט פון זיינע בעסטע זין געצייכנט די שלאַכט-פעלדער אויף דער גאנצער וועלט, קעמפנדיק אויף דער זייט פון די אליאירטע?

צי קאָנען מענטשן, וואס האבן מיט זייער אנטשלאָסנקייט, אויסדויער-קראַפט, גרענעצלאָזער אָפּפערוויליקייט און זייער חלוציש ארבעטס-גייסט נישט איינמאָל באוויזן, אז זיי קאָנען אומרעאַליזירן זייער ציל, היינט זיך לאָזן אָפּשרעקן פון אורטיילן, תפיסה און טויט? און איז דען נישט די וועלט תופס, אז די שאַבלאָנמעסיק אין די פּרעסע - קאָמוניקאַטן דערמאָנטע א. ג. יידישע „טעראָריסטן" זיינען דאָך נישט ווער אַנדערש, ווי אידעען-קרובים פון די נעכטיקע פּאַרטיזאַנער, פּוילישע, סאָוויעטישע, יוגאָסלאַווישע צי פראנצויזישע, וואָס האָבן אין קאַמפס-פּעריאָד פאר זייער אומאָפּהענגיקייט אויך אויפגעריסן בריקן און געוואָרפן גראַנאַטן? לויט דער דייטשישער טערמינאָלאָגיע, זיינען זיי געווען „באַנדיטן", אבער די פעלקער האָבן גוט געקענט זייערע גבורים. היינט, ווען די פעלקער פון דער וועלט טרעטן צו - צו א באַנייטער פרידלעכער אינטערנאַציאָנאַלער צוזאַמענאַרבעט, דאַרף מען זיך באַזונדערס אויפמערקזאַם צוהערן צו די אָפּקלאַנגען פון די פּאַלעסטינער שאָסן און עקספּלאָזיעס.

פאר אונז איז נאָך ווייט קיין שלום נישטאָ! אבער מיר פילן זיך שטאַרק. אונזער כוח איז דער איינהייטלעכער יידישער פראָנט אויף גאָר דער וועלט, וואס שטייט הינטער די פּלייצעס פון דעם א"י-דיקן אַוואַנגאַרד. יעדער אורטייל אויף א יידישן בחור אין א"י רופט אַרויס א ווייטיקלעכן אָפּקלאַנג ביי יידן אויף גאָר דער וועלט, יעדע נייע ענגלישע רעפּרעסיע — א ווילן פון קעגנשטאַנד.

דער קריג מיט יידן גייט אַריין אין זיין אנטשיידנדיקן עטאַפּ. דער אַרעסט פון די אגענץ-מיטגלידער איז א לאָגישע קאָנסעקווענץ פון דעם קאַמף.

די יידישע אגענץ פאַרקערפּערט איצט דעם גייסט פון יידישן אויסדויער און קאַמף, און דעם ווילן צו קאָנטינואירן דעם קאַמף ביז צום ענדגילטיקן נצחון.

יעדער יידישער בחור, וואָס איז פאַרהאַלטן געוואָרן אין תל-אביב מיט געווער אין האַנט, און יעדער מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע פון דער יידישער אגענץ, קעמפן האַנט ביי-האַנט פאַרן זעלבן ציל. דער קאַמף פירט זיך וועגן א פרייען יידישן ארץ-ישראל.

דעם הייליקן ציל וועלן מיר אויסקעמפן און עס וועט אונז נישט א שאָד זיין פאר אָט דעם ציל דאָס לעבן מקריב צו זיין.

מאַקסימיליאַן טאַוכנער

די פראָנט-קעמפער - אונזערע העלדישע ברידער אין ארץ-ישראל - אונזער פלאַמיקסטן גרוס:

מיר וועלן זיגן!

די לעצטע דעפּעשן פון ארץ-ישראל אַליאַרמירן וועגן א נייע אַנטוויקלטן קאַמף פון ישוב מיט דעם ענגלישן מיליטער און פּאָליציי. וואָס איז געקומען אין רעזולטאַט פון די אָנגעווענדעטע רעפּרעסיעס לגבי דעם ישוב און זיין זעלבסטפאַרטיידיקונג.

אָנגעהויבן האָט זיך עס שבת דעם 29-טן יוני, פאַרטאָג. ענגליש מיליטער האָט אַריינמאַרשירט קיין ירושלים. באַזעצט דעם בנין פון דער יידישער אגענץ און אַרעסטירט משה שערטאָק און הרב י. ל. פישמאַן. הרב פישמאַן האָט זיך נישט געלאָזט אַרעסטירן, איז ער מיט געוואַלד אַריינגעשטופּט געוואָרן אין אויטאָ. שפּעטער איז אויך אַרעסטירט געוואָרן דער אַרבעטער-פירער רמז.

הרב פישמאַן האָט דערקלערט א הונגער-שטרייק. ווייצמאַן קאָנפערירט מיטן הויך-קאָמיסאַר. יידישע יוגנט בויט באַריקאַדן אַרום רחובות, וווּ עס וווינט ד"ר ווייצמאַן. גלייכצייטיק האָבן זיך אין גאַנצן לאַנד אָנגעהויבן אַבלאַווס און אַרעסטן. 4000 יידן זיינען פאַרהאַלטן געוואָרן. עס זיינען פאָרגעקומען עטלעכע צוזאַמענשטויסן מיט ענגליש מיליטער.

די דאָזיקע שענדלעכע האַנדלונג פון בעווינס יוצר משרתים אין ארץ-ישראל האָבן זיך דאָס מאָל געטראָפן מיט א נאָך מער דעצידירטן ווידערשטאַנד פון ישוב און פּראָטעסט פון דער גאַנצער יידישער וועלט. יידן אין אַמעריקע האָבן זיך געווענדעט צום פּרעזידענט טרומאַן מיט א פּראָטעסט. ד"ר סטיפען ווייז און ראַביי הלל סילווער זיינען מיט אַן אַעראָפּלאַן אַרויסגעפאָרן קיין ארץ-ישראל.

דער קאַמף מיט דער ענגלישער מאַנדאַטאַר-מאַכט, האָט זיך אָנגעהויבן אָפן. אונזערע פראָנט-קעמפער — אונזערע העלדישע ברידער אין ארץ-ישראל — שיקן מיר איבער אונזער פלאַמיקן גרוס: חזקו ואמצו. דער זיג איז אויף אונזער זייט!

* * *

דעם 31-טן מאַי זיינען פאַרן ענגלישן מיליטערישן געריכט אין צפת געשטאַנען די 24 אַרעסטירטע קעמפער פון בירייה, ביי וועמען ענגלישע פּאָליציי האָט געפונען געווער. אין נאָמען פון די באַשולדיקטע האָט אָפּגעגעבן פאַרן געריכט א דערקלערונג דער באַשולדיקטער יהודה בלום, וועלכער האָט געזאָגט: „דאָס געווער, וואָס מיר האָבן געהאַט איז געווען אויף פאַרטיידיקונג. מיר האָבן געוווּסט, אז מיר גייען אין אַן אָרט, וווּ עס איז נישט זיכער. מיר ווילן נישט מפקיר זיין אונזער לעבן און דאָס לעבן פון אונזערע קינדער. די זעלבסטפאַרטיידיקונג איז א נויטווענדיקייט און א באַדינג פאַר אונזער עקזיסטענץ. מיר וואָלטן זיך געשעמט פאַר אייך, ווען מיר וואָלטן נישט געווען מסוגל צו שיצן אונזער לעבן. מיר ווילן אַרבעטן, בויען און לעבן בשלום. אויף אונזער פאַרטיידיקונג וועלן מיר קיינמאָל נישט מוותר זיין."

דאָס געריכט האָט 20 מאַן פאַרמשפּט אויף 5 יאָר, 2 — יערן צו 2 יאָר און 2 צו 1 יאָר.

* * *

דעם 12-טן יוני האָט דאָס מיליטערישע געריכט פאַרמשפּט צוויי יידישע בחורים, וואָס האָבן אָנטיילגענומען אין אַראָפּנעמען אויפן ברעג די מעפּילים פון דער שיף „ווינגייט", וואָס איז אָנגעקומען צו א"י ברעגעס ביינאַכט. די חלוצים האָבן זיך אַנטקעגנגעשטעלט דער בריטישער פּאָליציי מיט געווער. יגאל פּרוכט האָט באַקומען 14 יאָר תפיסה, עובד ראַבינאָוויטש — 4 יאָר.

* * *

דעם 13-טן יוני האָט דאָס מיליטערישע געריכט פאַרמשפּט 2 יידישע יינגלייט פאַר גנבענען געווער, אויף טויט-שטראָף דורך הענגען. דאָס זיינען: יוסף שמחון 19 י. און מיכאל אשבל, 24 יאָר אַלט.

די טויט-אורטיילן זיינען געווען די סיבה פון די לעצטע געשעענישן אין ארץ-ישראל. דער ישוב האָט געענטפערט מיט גרויסע סאַבאָטאַזש-אַקטן. די יידישע ווידערשטאַנד-באַוועגונג האָט גענומען אין געפאַנגענשאַפט עטלעכע ענגלישע אָפיצירן אַלס ערובניקעס פאַר די צוויי פאַרמשפּטע. אַזוי אַרום צווינגט דער ישוב די בריטישע מאַכט צו באַגנעדיקן די צוויי יידישע קעמפער.

דעם לעצטן מאָנטיק האָט זיך ווידער אָנגעהויבן א פּראָצעס קעגן 31 קעמפער פון „אירגון צבאי לאומי". איינער האָט באַקומען לעבנסלענגלעכע תפיסה, די איבעריקע — צו 15 יאָר תפיסה.

„האַלט אָפן די טויערן, מיר זיינען נישט די לעצטע!"

שיפן מיט מעפּילים דערגרייכן די ארץ-ישראל-ברעגעס

דעם 8-טן יוני האָט ווידער געלאַנדעט א שיף ביי די ארץ - ישראל - ברעגעס. די שיף „חביבה רייק" פון 50 טאָן איז 70 מייל פון חיפה אַנטדעקט געוואָרן דורך אַן ענגלישער קריגס-שיף. פון דער שיף זיינען אַראָפּגעגאַנגען 470 מעפּילים. — 60 מאַן שטאַמען פון גריכנלאַנד, די איבעריקע זיינען מיטגלידער פון הנוער הציוני, עקיבא און קיבוץ המאוחד פון פּוילן, טשעכאָסלאָוואַקיי און אונגאַרן. דערנענטערנדיק זיך צום ברעג זיינען אַלע פּאַסאַזשירן אַרויס אויפן דעק, געזונגען „התקוה" און אויפגעהויבן א טראַנספּאַרענט מיטן אויפשריפט: „האַלט אָפן די טויערן! מיר זיינען נישט די לעצטע!"

דעם 2-טן יוני האָט די שיף „טראַנסילוואַניאַ" געבראַכט צו די א"י - ברעגעס 252 עולים — 81 פון רומעניע און 171 פון בולגאַריע. די בולגאַרישע יידן האָבן איבערגעגעבן, אַז דאָרט פילט זיך נישט קיין אַנטיסעמיטיזם און עס איז פאַראַן א גרויסע פאַרשטענדעניש מצד דער דאָרטיקער קאָמוניסטישער פּאַרטיי פאַר דער חלוצישער באַוועגונג.

נייע פונקטן פאַר עולים

אין גאַנצן לאַנד איז מען צוגעטראָטן צו מאַכן א ריי נייע צייטווייליקע איבערגאַנגס-פונקטן פאַר די עולים, וווּ זיי זאָלן קאָנען געפינען אַן אָרט ביז וואַנען זיי וועלן זיך איינאָרדענען. 2 אַזעלכע „מחנות עולים" געפינען זיך אין חדרה און קרית-שמואל. דער ישוב איז צוגעטראָטן צום בויען נאָך 6 אַזוינע „מחנות" וואָס וועלן אַריינעמען פון 300 ביז 600 עולים אין יעדן פונקט. ספּעציעלע צוגרייטונגען ווערן געמאַכט אויפצונעמען קינדער. די 6 נייע מחנות וועלן זיין אין קרית מוצקין, נתניה, רעננה, כפר אז"ר און תל-ליטווינסקי.

ווייצמאַן צווישן די מעפּילים

אין ענגלישן לאַגער פאַר „אומלעגאַלע" עולים אין עתלית האָבן זיך ביזן 15-טן יוני — ד. ה. ביזן באַקומען דעם נייעם שעדיול סערטיפיקאַטן — געפונען 33 מעפּילים. די מעפּילים וועלן ערשט באַפרייט ווערן ווען עס וועט פאַר זיי זיין סערטיפיקאַטן.

פון דער אַלגעמיינער ציפער 9000 סערטיפיקאַטן, וואָס זיינען אין די לעצטע חדשים באַשטימט געוואָרן פאַר יידן, זיינען תיכף 3413 אַראָפּגערעכנט געוואָרן פאַר „אומלעגאַלע", 700 סערטיפיקאַטן זיינען געגעבן געוואָרן פאַר זעלנער מיט זייערע פרויען און קינדער וואָס האָבן זיך מאָביליזירט אין אייראָפּע. די איבעריקע סערטיפיקאַטן האָט געזאָלט באַקומען די יידישע אגענץ, אָבער בינו לבינו זיינען אונטערגעקומען נאָך עטלעכע אומלעגאַלע שיפלעך „חביבה רייק" און „הגרעין" — אַזוי, אַז די רעגירונג האָט ווידער די סערטיפיקאַטן געמוזט אַראָפּרעכענען פאַר „אומלעגאַלע" און עס האָט נאָך אַפילו אויסגעפעלט. פון נייעם שעדיול ביזן 14-טן יולי וועט אויך די יידישע אגענץ גאָרנישט באַקומען.

דעם 11-טן יוני האָט חיים ווייצמאַן באַזוכט דעם לאַגער פון די מעפּילים אין עתלית און געהאַלטן פאַר זיי א וואַרעמע דערמונטערונגס-רעדע. די מעפּילים האָבן דעם פּרעזידענט אויפגענומען מיט א מעכטיק געזאַנג פון „התקווה" און אים געמאַכט א וואַרעמע אָוואַציע מיט אויסרופן לכבוד אים און לכבוד דעם ישוב.

וויאַזוי האָבן געלאַנדעט די מעפּילים פון „לאַ ספּעציאַ"

די מעפּילים פון לאַ ספּעציאַ זיינען אָנגעקומען קיין חיפה אויף די מאָטאָר שיפלעך „דוב הוז" און „אליהו גאָלאָמב" פאַרטאָג. טויזנטער יידן האָבן זיי אָפּגעוואַרט ביים ברעג און זיי געמאַכט אַן ענטוזיאַסטישן ברוך-הבא. צווישן די, וואָס זיינען געקומען מקבל-זיין האָבן זיך געפינען די 15 יידישע מנהיגים, וואָס האָבן פאַר זייער באַפרייונג געפירט א הונגער-שטרייק, פאָרשטייער פון דער יידישער אגענץ און פיל קרובים. די ערשטע זיינען אַראָפּ אויפן ברעג 5 קראַנקע מענער און פרויען, דאַן הונדערטער צוואַנציק-יעריקע פרויען און 16 געוועזענע פּאַרטיזאַנער, — אינוואַלידן און קאַצעטלער. נישט געקוקט אויף זייער מידקייט און אָפּגעשוואַכטקייט פון דעם לאַנגן וועג און עקשנותדיקן קאַמף צו קומען אין לאַנד האָבן אַלע פריילעך געזונגען און געטאַנצט. אַנדערע האָבן באַדויערט, וואָס מ'האָט פאַר זיי געמוזט געבן סערטיפיקאַטן — „מיר האָבן געוואָלט אַריינקומען אומלעגאַלע צו להכעיס דער ענגלישער מאַכט" — האָבן זיי דערקלערט.

600 מאַן זיינען אָפּגעפירט געוואָרן קיין חדרה אין א פונקט פאַר מתישבים און וועלן בקרוב אַרויף אויף באָדן. די איבעריקע האָבן באַקומען צייטווייליקע ערטער אין קרית שמואל.

י. אייגנער (ירושלים)

דער ישוב פארגעסט נישט אין עיקר!

עס איז א געוווינהייט פון דורות אין די גלות לענדער צו פרעגן: וואס פעלט אייך, איין ארץ־ישראל יידן? אין משך פון צענדליקער יארן האט ארץ־ישראל זיך גענויטיקט אין הילף פון אויסערהאלב. און איבער דעם קשר צווישן א"י־יידן און גלות־יידן האט תמיד געשוועבט די פראגע: וואס פעלט אייך, ארץ־ישראל יידן? נישט זעלטן קאן מען נאך היינט הערן די פראגע פון א גוטן, טרייען יידן ערגעץ אין א ווייטן גלות לאנד, אדער פון א גאנצן יידישן קיבוץ. אבער די פראגע איז איצט נאר אן אנאכראניזם.

צייטן בייטן זיך, און נאך ווי אזוי זי׳ האבן זיך געביטן — שוידערלעך, קאטאסטראפיש. אבער וואס אנבאלאנגט ארץ־ישראל איז פאר א קורצער תקופה פון 25 יאר אויסגעוואקסן אין א לייזיקן, פארווארלאזטן ווינקל א נייער פאקטאר צווישן פעלקער און לענדער, מיט אלע אייגנשאפטן, און מעגלעכקייטן פון א מלוכה־קערפער, בלויז אן אויסערלעכע אטריבוטן.

ווען די ציוניסטישע ארגאנען, באזונדערס די צוויי פאנדן פון דער באוועגונג, וואס אויף זיי איז געלעגן דער הויפט־עול פון אומגעוויינלעכער אין דער געשיכטע אונטערנעמונגען, זיינען געשטאנען פארן יידישן פאלק ווי אן עני נפתח, האבן זיך דערמלט געזוכט ביים יידישן פאלק וויזיע, פארשטענדעניש, צושטוי. דאס איז זיי געגעבן געוואָרן אין א באשרענקטער מאס, האלב ערנסט און צוועקמעסיק און האלב פילאנטראפיש. און די פראגע: „וואס פעלט אייך יידן אין ארץ־ישראל?" האט אלץ געשוועבט איבער באציונגען און פארבינדונגען. איצט איז געקומען דער מאמענט, ווען די פראגע האט מער נישט קיין פלאץ. — די יידן אין ארץ־ישראל פאקטיש פעלט היינט גארנישט.

זיי לעבן ביי זיך, זיי האבן אן אייגענע נאציאנאלע עקאנאמיק, א געפאסט עקאנאמיש סיסטעם, וועלכע עס איז נישט לייכט צו טרעפן און פארלעצן. יעדער ייד ארבעט, שפייזט זיך בכבוד. און נישט בלויז וואס זיי נויטיקן זיך נישט אין קיין פרעמדער הילף, נאר זיי זיינען אליין פעיק צו מאביליזירן גרויסע סכומים פאר [illegible] יעדעס צ״ל. [illegible] טויזנטער פונטן פארן קרן־קימת און קרן־היסוד, הונדערטער טויזנטער פונטן פאר זיכערהייטס צוועקן און פאר זייערע מאביליזירטע זין און טעכטער. און דאך איז זיי נישט גוט — די ארץ־ישראל־יידן. פארוואס? ווייל זיי שטייען נענטער צום יידישן בראך, צו דער קאטאסטראפע פון יידישן פאלק. און אין דער הינזיכט איז אויך צו זען א וואונדער, ווי דער וואונדער פון דער יידישער אייגענער נאציאנאלער עקאנאמיק; ווי דער וואונדער פון א געזונטן יידישן דור וואס ווייס נישט לחלוטין וואס עס איז גלות, נישט דירעקטן גלות און נישט זיינע ווייטע רעפלעקסן. איצט בעתן שווערן נסיון, זעען מיר ווידער א וואונדער, ווי דער ישוב טראגט אויף זיך אויף א נאטירלעכן אופן דעם גאנצן עול פונעם טראגישן יידישן גורל, די פאראנטוואָרטלעכקייט און אנטשלאסענע קאמפס־גרייטקייט פאר דער יידישער צוקונפט. יעדער איינער פון דעם ישוב איז גרייט צום גרעסטן קרבן איינפאך, נאטירלעך, אן ספעקולאטיווע אויסלייגונגען. יעדער איינער טראכט תמיד, אין יעדער צייט, ווען איר זאלט אים נישט אנכאפן, וועגן דעם עתיד פון גאנצן פאלק. און אזוי ווי ער זעט ווי 600 טויזנט יידן האבן געקאנט אויפגעריכט ווערן דא, אין דאזיקן לאנד, צוריקקערן צו זיך, צו א געזונטן, נאטירלעך און נאציאנאל ווירדיקן לעבן, זעט ער עס בחוש, אז נאך גרויסע טיילן פון פאלק קאנען אזוי געראטעוועט ווערן און דורך קוואנטיטאטיווע באדינגונגען פארוואנדלט ווערן אין א מעכטיקן איינפלוסרייכן פאקטאר לגבי אלע צעשפרייטע קבוצים אין דער וועלט. אט די זארג איז נוגע דעם תמצית פונעם יידישן גורל, די טיפסטע ווינקלען פונם יידישן זיין, און קיין שום טייל פונעם יידישן פאלק איז נישט דורכגעדרונגען מיט איר אזוי ווי דער ישוב אין ארץ־ישראל. עס איז נישט קיין בארימעריי, עס איז נישט קיין פאָרוווּרף פאר אנדערע יידישע קיבוצים, עס איז נאר א פאקט, א פועל יוצא פונעם ארץ־ישראל פראצעס.

און מערקווירדיק זיינען אלע געדאנקען און טאטן צום דערמאנטן ציל, און דאך איז דער לעבנס חשבון געבויט אויף געזונטע יסודות אן קראנקהאפטע דערשיינונגען. דער ישוב לעבט מיט א פולן לעבן אויף אלע געביטן פון מענטשלעכן ווירקן. נישט נאר ארבעט, שאפן און דערציונג, וואס זיינען עלעמענטארע באדערפענישן, נאר אויך קולטורעלע באדערפענישן מיט אלע זייערע אפצווייגונגען, קונסט אין אלע אירע אנטפלעקונגען, וויסנשאפטלעכע ארבעט, ליטעראטור, ביכער־פארלאגן, טעאטער מיט פארשיידענע קונסט־ריכטונגען, סימפאנישע קאנצערטן, ביז לייכטן הומאר און פארוויילונגען — אלץ לעבט און ווירקט, אלץ פליסט אין נארמאלע לעבנס־קאנאלן. נאר איבער אלעם שוועבט דער גורל־געבאט: פארגעס נישט דעם עיקר! און דער ישוב פארגעסט נישט זיין הויכע שליחות, צו וועלכער ער איז באשטימט געוואָרן דורך אן אומזיכטבארע האנט און איז פאר איר אומבאקאנט אויסגעוואקסן און דערוואקסן.

נאר אין זאך דארף מען באמערקן בנוגע דער האלטונג און שטימונג פון ישוב: ער פרייט זיך איצט נישט מער מיט פולער פרייד, ווי ער פלעגט זיך פרייען אמאל — ביז מען האט פארניכטעט 6 מיליאן פון זיינע ברידער און שוועסטער, א דריטל פון פאלק. מען מערקט נישט ביי אים קיין שום אויסערלעכע סימנים פון פרייד. ער איז געוואָרן זייער זאכלעך, רעאליסטיש און דאס פאזיטיווע און דערפרייענדיקע נאטירט ער נאר מיט באפרידיקונג, ווידמעט אים אויפמערקזאמקייט און פיל פלאץ אין דער פרעסע, אבער די פרייד פון התלהבות איז שטארק געצוימט, כמעט פארשלאסן. און גוטע בשורות קאנען פאר אים זיין בלויז אויפן געביט פון שאפונג און וווקס, וועגן נייע פארשריט און דערגרייכונגען, נייע אונטערנעמונגען, באדן־דערוווערבונגען און נייע ישובים. דער ישוב ווייזט ארויס גרויס אינטערעס צו יעדן פרט פון א ניי געגרינדעטן לאנדווירטשאפטלעכן פונקט, ער זעט אין דעם א גרויסן עיקר, א פארערונג פונעם גאנצן און די איינצלהייטן ווערן געגעבן אין א ברייטער מאס.

א ידיעה וועגן עטלעכע נייע ישובים, וואס פארנעמט א פאר שורות אין א דעפעשע אדער א פאר צענדליק שורות אין א בריוו, רודערט אויף גאנצע ישובים, גאנצע געגנטן. עס איז נישט אזוי איינפאך צו גרינדן א נייעם ישוב, און בפרט ווען אויסער דער אייגנטלעכער האט די גרינדונג נאך אנדערע וויכטיקע, ממש לעבנס־באדייטונגען. און מיט דעם ווערט מיטגעריסן דער גאנצער ארץ־ישראל־ישוב.

וואס עס פעלט אונז? אונז אליין פעלט גארנישט. עס פעלט אונז נאר א גרינטלעכער תיקון פונעם יידישן פאלק, און אינעם קאמף פאר אים שטייען מיר ארץ־ישראל־יידן אין דער ערשטער ליניע.

——*——

בויען נייע מושבות — די וויכטיקסטע אויפגאבע!

5 נייע קאלאניעס אין ארץ־ישראל

זייט 2־טן נאוועמבער פ. י. זיינען צושטאנד־געקומען פינף „עליות" אויפן באדן. און מען דארף באמערקן, אז די עליות זיינען א טייל פון אן אויסגעארבעטן קאלאניזאציע־פלאן, וועלכער וועט דורכפירן איבער דער מאפע פון א"י צוויי ליניעס פון יידישע ישובים — איינע לענג דער גרענעץ מיט דעם לבנון אין מערב (אדויסא־אמים (מאנארא) ־ מס־קדש ־ ש־ר) און א צווייטע לענג דער גרענעץ מיט סיריע אין מזרח (דן — שפר ישוב — כפ סאל ־ שמיר ־ וויאם אל־וואליד.

1. אדויסא, בערך 7 קילאמעטער אין צפון פון רמים, און אין צפון פון אראבישן דארף אגין (לויט א השערה האט זיך דא געפונען דער אין ספר יהושע דערמאנטער דארף „רחוב"), ליגט איבער דעם ישוב גלעדי. אדויסא געפינט זיך 840 מעטער העכער פון דער ים־פלאך. דאס הייסט כמעט אין איין ליניע מיט רמים. דער בארג איז שטארק שפּיציק און דער צוגאנג פון כפר גלעדי איז זייער שווער. די „עליה" האט געמוזט דורכגעפירט ווערן פון דער זייט פון רמים, אויף מויל־אייזלען.

דער קרן קימת האט דא דערווארבן 1950 דונאם באדן, פון דעם 400 דונאם, וואס מען קאן שוין באארבעטן אן שום הכשרה, און נאך 400 דונאם וועט מען באלד צוגרייטן צו באארבעטונג. נאך ווייטערדיקער קאנצענטרירטער דערוווערבונג האפט מען צו פארמירן א שטח פון 1500 דונאם טויגלעכן באדן. די ווירטשאפט וועט זיך דא באזירן אויף פרוכטביימער, ווייגערטנער און אז. ווייטער. דער באדן איז באשטימט פאר ישוב פון דעמאביליזירטע סאלדאטן, פארלויפיק וועט דא זיין א פונקט פאר הכשרה פונם שטח דורך די ארבעטס־גרופן, וואס זיינען איצט [illegible] אויפן דאזיקן באדן. זי וועט אויך דורכלייגן א וועג צום נייעם ישוב און וועט ארבעטן פאר דער פארזא[illegible] פון פונקט מיט וואסער. אבער די געביידעס וואס די ארבעטס־גרופע וועט א[illegible] שטעלן זיינען נישט קיין צייטווייליקע, נאר געבויט לויטן באשטימטן פלאן פונם ישוב, וואס האט א פעג[illegible] שטעלט הארט נעבן דער גרענעץ מיט דעם לבנון. אויפן באדן פון אדויסא געפינט זיך א קוואל, וואס גיט 200 קוביק מעטער וואסער א שעה. אבער דער קוואל קאן נישט אויסגענוצט ווערן פארן דארף צוליב דעם אונטערשייד אין דער הויך (340 מעטער) און דעריבער וועט מען אויסהאקן צים־ערנעס פאר רעגן־וואסער נעבן דעם ישוב גופא, ווי מ׳האט געמאכט אין רמים.

2. וויאם־אל־וואליד. דער דאזיקער שטח געפינט זיך 5 קלמ. אין דרום פון באניאס, און מזרח דרום פון עמק החולה, אויך נעבן דער גרענעץ ארץ־ישראל־סיריע. דער באדן שטח באטייט פון 2000 דונאם גלייכלאנד, 1000 דונאם שפועים פון בערג און דער איבעריקער שטח בערג־באדן. די הרי הבשן. דער באדן איז באדעקט מיט שטיינער און נאך דער הכשרה וועט ער זיין גוט פאר ערד־ארבעט. עס איז אויך פאראן א וואסער קוואל. דאס גלייכלאנד ווערט שוין צייטווייליק באארבעט דורך די ישובים שדה־נחום (הוליות) און עמיר און דער ארגון וואס באזעצט זיך דא — דער קיבוץ „להבות" פונם השומר הצעיר — וועט דארפן אויסשטיינערן אנדערע 1000 דונאם און זיי צוגרייטן צו באארבעטונג.

3. מריק. דער דאזיקער שטח געפינט זיך אין צפון־מערב פונם אראביש שטעטל קאקון, צווישן עמק חפר און קילקיליא. דער הויפט־שטח איז דערוואָרבן געוואָרן נאך צוריק מיט 15 יאר דורך יהושע כאנקין ז"ל פאר א גרופע יידן פון חוץ־לארץ, פאר וועלכן די געזעלשאפט „יכין" האט פארפלאנצט פרדסים. בעת די אומרוען האט מען די פרדסים אויסגעהאקט און צוויי שומרים זיינען דערמארדעט געוואָרן. נאך ווייטערדיקע קאנצענטרירטע באדן־קניות געפינט זיך איצט אין באזיץ פון קרן־קימת, א גאנצע שטח פון 100 דונאם באזונדערע באדן־שטחים. אויפן דאזיקן שטח, אדאנק זיינע באדן־אייגנשאפטן און גוטע וואסער באדינגונגען קאן מען אויפשטעלן אן אינטענסיוון ישוב, ווי די ישובים אינם שכנותדיקן עמק חפר.

4. שלמון. א שטח פון 2.300 דונאם אין עמק חפר, צווישן קרימזה און כפר יונה. 1.630 דונאם זיינען קאנצענטרירט, פון זיי 200 דונם פרדס, געפלאנצט דורך „יכין" פאר די ברידער פאלאטניק פון בראזיל. בשעת די אומרוען איז געווען א געפאר, אז דער פרדס זאל אינגאנצן פארניכטעט ווערן, און דעמאלט האבן די אייגנטימער איבערגעגעבן דעם קרן־קימת 115 דונם פרדס מיט דעם באדינג, אז ער זאל ארויספירן אויפן פלאץ א קבוצה, וואס זאל באארבעטן דעם פרדס. אין יאר 1938 איז ארויפגעגאנגען דער ארגון „בני גאולים" פון דייטשע עולים. שפעטער האט דער דאזיקער ארגון באשלאסן צו פאראייניקן זיך מיט כפר ידידה און אויפן שטח וועט מיט דער הלוואה פון קרן־קימת ארויפגיין דער תימנער ארגון „ט.מון".

5. מכמורת (א פישער נעץ) ווערט אויפגעשטעלט ביים ברעג פון מיטלענדישן ים אינם האפן פון עמק חפר (וואס רופט זיך אבו־בוראז) 3 קילאמעטער אין צפון מערב פון כפר וויטקין. אין דער אוראלטער תקופה איז דא געווען א באדייטנדער האפן פאר שיפן און דער פלאץ איז רייך אין היסטארישע איבערבלייבענישן.

דאס איז דער 25־ער ישוב אין עמק חפר, וועלכער איז אינגאנצן אויסגעלייזט געוואָרן פון קרן־קימת און פארבויט פון קרן־היסוד.

א. כהן (ירושלים)

עמק בית־שאן — דער „טויער צום גן־עדן"

ווילסטו עמיצן באקאנט מאכן מיט דעם כאראקטער און זין פון דער יידישער אויפבוי־ארבעט אין ארץ־ישראל „על רגל אחת", אויף איין פוס, אזוי צו זאגן, טא פיר אים ארויף אויף דעם בארג גלבוע, אדער גאר אויף אן אנדער הויכן פלאץ, פון וואנען עס איז פאראן אן אויסבליק אויפן טאל פון בית שאן.

לאז אים זען דורך דעם שלייער פון דער דורכזיכטיקער לופט די משכנות ישראל וועלכע טובלען זיך אין דער זון; די ווייסע תבואה פעלדער, וואס שטייען מיט געהויבענע קעפ; דעם זילבערנעם גלאנץ פון די רוישנדיקע טייכלעך; די מענטשן וועלכע ארבעטן אין פעלד און די קליינע חנודיקע קינדערלעך, וועלכע בליען דא, אין בית־שאן, ווי בוימער ביים וואסער.

זעענדיק די גרויסע ענדערונג, וואס איז פארגעקומען אין אזא קורצער צייט, וועט אים קלאר ווערן דער זין פון גאולת הארץ אין זיין גאנצער טיפקייט.

אין אפריל 1946, איז א געוויסער באראק אין טאל פון בית שאן אלט געוואָרן צען יאר. עס איז א מעשה מיט א פשוטן באראק, וואס א קליינע גרופע, געשיקט פון קרן־קימת, האט אויפגעבויט ביים ברעג פון טייך אסי.

דאס איז געווען אין אפריל 1936...

דאס הארץ פון די יינגע האט געפלאקערט. דאס זיינען געווען טעג פון התעוררות, פון נייע שריט אויפן געביט פון התישבות, פון נייער קאלאניזאציע. דער קאנגרעס, וואס איז פארגעקומען מיט א פאר חדשים פריער, האט באשלאסן, אז מען מוז זיך אונטערגארטלען און דורכפירן א פראגראם פון גרינדן נייע קאלאניעס.

אין אט יענע טעג זיינען מנחם אוסישקין ז"ל און יוסף וייץ, דירעקטאר פון דעם קרן־קימת־לאנד־דעפארטאמענט, געקומען שטודירן אויפן פלאץ די שטרעקעס לאנד.

די באזוכער האבן געזען דעם מדבר, וואס איז געווען באוואקסן מיט דערנער און מיט ווילדע שטעכיקע געוויקסן. די וויסטע האט זיי מקבל־פנים געווען מיט די גלעקער פון די סטאדעס ציגן, וועלכע האבן זיך געפאשעט צווישן די דערנער...

די בחורים אין דעם באראק, ביים טייך אסי, זיינען געווען באשטימט צו זיין די ערשטע פון די אויסלייזער און באפרוכפערער פון דעם מדבר.

עס זיינען אבער נישט פארביי קיין סך טעג און דער באראק איז אונטערגעצונדן געוואָרן. די „געשעענישן" פון יאר 1936 זיינען אויסגעבראכן. דער וויסטער לייזיקער טאל איז פארוואנדלט געוואָרן אין א לויער־פעלד פאר די באנדעס. אין יענער צייט איז די פאראלע געווען „הבלגה"; נישט ענטפערן אויף די געוואלד־טאטן; אבער אויפן געביט פון קאלאניזאציע איז באשלאסן געוואָרן אנצופירן די ארבעט מיט א פארשטארקטן טעמפא.

עס האט זיך אנגעהויבן די צייט פון חומה ומגדל, פון די „מויער און טורעם"־קאלאניעס. ווי פון דער ערד האבן ארויסגעשפראצט נייע ישובים, וואס זיינען אויפגעשטעלט געוואָרן אין פארלויף פון א טאג. אין איין טאג איז מען ארויף אויפן באדן אין עטלעכע פונקטן. ביינאכט האבן זיי שוין אפטמאל געבראכט זייערע קרבנות. אין פארלויף פון יענעם יאר, 1936, זיינען אין טאל פון בית־שאן אויפגעשטעלט געוואָרן פינף נייע קאלאניעס: „ניר דוד" (תל עמל), „שדה נחום", „בית יוסף", „טירת צבי" און „מעוז". אין צווייטן יאר, אין 1937, זיינען צו יענע פינף צוגעקומען נאך דריי: „כפר רופין", „נוה איתן" און „מסילות".

היינט, נאך צען יאר, ציילן מיר שוין אין עמק בית שאן צוועלף ישובים, יעדער אויף זיין מחנה און אונטער זיין פאן. צוועלף ישובים, אייניקע שוין אויפגעבויטע, אייניקע וועלכע האלטן זיך נאך אין בויען.

ווען ס'איז געוואָרן צען יאר זינט יענעם באראק, זיינען מיר נאך אמאל געקומען באזוכן דעם עמק בית שאן. היינט שטייט דא, אויפן ברעג פון זעלביקן טייך אסי, דער קיבוץ „ניר דוד". אויפן ארט פון דעם פארברענטן באראק שטייען היינט צענדליקער פראכט וווינונגען; טויזנטער ביימער זיינען דא פארפלאנצט אין אלעען ביי די וועגן. מיר זיינען געגאנגען אויף די פעלדער, געזען די גראז טעפיכער און די ליכט לאמפן. מיר האבן געזען די רייכקייט — די ווירטשאפטלעכע און מענטשלעכע רייכקייט, וואס איז געשאפן געוואָרן. „ניר דוד", די ערשטע פון די „חומה ומגדל" קאלאניעס איז א וואונדער פון מענטשלעכער שאפונג...

מיר באזוכן איין קאלאניע נאך דער אנדערער מיט א געפיל פון דערהויבנקייט. מיר זעען אין די ישובים, א סימבאל פון דעם צעבליטן און אויסגעלייזטן בית שאן טאל — אן אויסדרוק פון דעם פאטערלאנד, וואס איז שוין פאראן און פון דעם פאטערלאנד, וואס שפראצט אויף.

אט זיינען מיר שוין געווען אין דעם שטעטל בית שאן און קוקט אן דאס וואונדער: גויים וווינען אין שטעטל, אבער אין די ארומיקע דערפער וווינען יידן — יידישע פארמערס און ערד ארבעטער, די וואס זייען קארן און האדעווען בהמות און עופות. און דער טייך לעבן „ניר דוד" איז נישט דער טייך פון דעם אמאליקן גלות שטעטל, ווו גויים פלעגן כאפן פיש, פירן לאדקעס, און אין וועלכן יידן פלעגן בלויז זיך מובל זיין...

אט דער טייך ווייסט אליין נישט וואס פאר א גרויסע ראל ער שפילט אין דער וואונדערלעכער צעבליונג פון „ניר דוד" ביז דער יונגסטער, צוועלפטער, קבוצה אין בית שאן טאל — די קבוצה אמונים.

א גרויסער נס איז געשען דא, אין טאל פון בית שאן, אין די לעצטע צען יאר. דער איינגעשרומפענער זומפיקער בית שאן איז ווידער אמאל, ווי אין די צייטן פון דעם אמורא **ריש לקיש** — „דער טויער צום גן עדן".

ד"ר יעקב ציגעמאַן

און וואָס ווייטער, יידיש פאָלק?

פּאַוואָלי, פּאַוואָלי קומען מיר זיך ווידער צוזאַמען. מיר, די רעשטלעך פון פּוילישן יידנטום. ווער פון די היטלערישע לאַגערן, ווער פון דער אַזויגערופענער אַרישער זייט, און ווער מיט דער מאַסן־רעפּאַטריאַציע פון ראַטנפאַרבאַנד. מיר געפינען נישט אונזערע פאַמיליעס, וועלכע מיר האָבן מיט 7 יאָר צוריק איבערגעלאָזט, מיר געפינען נישט אונזערע היימען און סביבות. מיט אַראָפּגעלאָזטע קעפּ און מיט צעבראָכענע הערצער שטייען מיר אויפן קבר פון אונזער אַמאָליק לעבן. און וואָס ווייטער? אָט די פראַגע שטעלן מיר זיך אַלע, מיר, די איבערגעבליבענע פּוילישע יידן. ס'וואָלט שלעכט געווען, זייער שלעכט, אויב יעדער פון אונז וואָלט די פראַגע: וואָס ווייטער? געשטעלט אַליין בלויז פאַר זיך, ביחידות. ס'איז און ס'דאַרף זיין אַ פראַגע געשטעלט בציבור, ווייל ס'איז נישט בלויז אַן אינדיווידועלער ענין, ס'איז אַ קאָלעקטיווער פּראָבלעם פון גאַנצן איבערגעבליבענעם פּוילישן יידנטום, און נאָך מער פון גאַנצן וועלט־יידנטום בכלל. ס'איז געווען אַ צייט, ווען דער יידישער יחיד האָט געמיינט, אַז זיין קיום און צוקונפט איז בלויז אַ ריין־פּערזענלעכע, ריין־אינדיווידועלע זאַך. היינט ווייסן מיר, אַז דער גורל פון יידישן יחיד, איז ענג פאַרבונדן מיטן גורל פון יידישן כלל. יעדער פון אונז, ווען ער שטעלט זיך היינט די פראַגע: „און וואָס ווייטער?", שטעלט ער גלייכצייטיק ביודעים אָדער בלא יודעים, די אַלגעמיינע פראַגע: „און וואָס ווייטער, יידיש פאָלק?".

צוריקקומענדיק, געפינען מיר שוין געוויסע ניי־געשאַפענע לעבנס־פאָרמען און סביבות. מיר ווערן אַריינגעצויגן אינם טאָג־טעגלעכן לעבן מיט אַלע זיינע היינטיקע, ווי אַמאָליקע, שוועריקייטן, דאגות און פּערזענלעכע קאַמפן. נאָך דעם ערשטן אויפציטער, באַהערשט אונז דאָס טאָג־טעגלעכע, גרויע, ווירקלעכע לעבן אין אַלע זיינע אינדיווידועלע און קאָלעקטיווע פאָרמען. יידישע פּאַרטייען רופן פאַרזאַמלונגען, גיבן אַרויס צייטונגען, אָרדענען איין אינסטיטוציעס, שאַפן אַרום זיך דעם גאַנצן פאַר־מלחמהדיקן טומל מיט אַלע זיינע פּאָזיטיווע און נעגאַטיווע דערשיינונגען. די פאַרשידענסטע קאָמיטעטן אַרבעטן אינטענסיוו, ווער בעסער און ווער ערגער, מ'זאָרגט אַביסל פאַר אונזער מאַטעריעלן קיום און נאָך מער פאַר אונזער גייסטיק־פּאָליטישן אויפקום, מען פּראָקלאַמירט און דעבאַטירט בסדר און רירעוודיקע געזעלשאַפטלעכע טוער פון אַלע פּאַרטייען באַמיען זיך מיט אַלע כוחות צו שאַפן ביי אונז דאָס אילוזאָרישע בילד, ווי עס וואָלט אינעם יידישן לעבן גאָרנישט פאָרגעקומען, זייט דעם יאָר 1939.

און דעריבער איז נויטיק: בסדר און הויך, בקול רם, צו איבערחזרן, אַז אַלע זאָלן דאָס גוט הערן, גוט פאַרשטיין און תמיד וועגן דעם טראַכטן: צווישן דעם לעבן, וועלכן מיר האָבן איבערגעלאָזט מיט 7 יאָר צוריק און דעם היינטיקן אונזערן לעבן ליגט אַ ים פון בלוט, פון יידישן בלוט, ליגט אַן אָפּגרונט פון 6 מיליאָן יידישע נפשות. עס האָט אונז געטראָפן אַ שרעקלעכע, בלוטיקע קאַטאַסטראָפע, די גרעסטע אין אונזער לאַנגער, טויזנטיעריקער געשיכטע. מיר האָבן פאַרלוירן כמעט 40 פּראָצענט פון אונזער מענטשן ־ באַשטאַנד. קוואַליטאַטיוו איז אונזער אבידה נאָך גרעסער. מיר האָבן פאַרלוירן די מאַסן פון יידישע יידן, די בעסטע און שעפערישע אין נאַציאָנאַלן זין. אונזער קאַטאַסטראָפע איז אומדערהערט נישט נאָר אין אונזער געשיכטע נאָר אויך אין דער וועלט־געשיכטע. עס זיינען אויפגעריסן געוואָרן אַסך יסודות און דורות־לאַנגע זיילן פון אונזער נאַציאָנאַלן קיום. ווער עס מיינט, אַז מען קאָן היינט פּשוט אַריבערגיין איבער דער דאָזיקער שרעקלעכער קאַטאַסטראָפע און פאָלקס־טראַגעדיע צו דער ווייטערדיקער טאָג־אָרדענונג און מען קאָן ממשיך זיין אונזער לעבן דאָרט, ווו עס איז איבערגעריסן געוואָרן אינעם יאָר 1939, דער האָט פּשוט קיין שום אַנונג נישט אָדער וויל נישט במזיד האָבן, וועגן דעם געוואַלטיקן היסטאָרישן איבערברוך, וואָס איז פאָרגעקומען אין דער יידישער ווירקלעכקייט און אין דער יידישער געשיכטע. מיר וועלן זיך דאָ נישט אַריינלאָזן אין דעם וויכוח: יציאת אייראָפּע אָדער נישט יציאת־אייראָפּע. זאָלן די ציפערן, די אומברחמנותדיקע, פאַקטישע ציפערן פאַר זיך און פאַר אונז ריידן. אינעם יאָר 1939 האָט דאָס אייראָפּעישע יידנטום געציילט כמעט 60 פּראָצענט פון גאַנצן וועלט־יידנטום, היינט אין יאָר 1946 ציילט עס קוים אַ פערטל פון וועלט־יידנטום. דאָס איז די קאָלאָסאַלע פאַרענדערונג, וואָס לאָזט זיך נומעריש פעסטשטעלן. פאַקטיש איז די ראָל פון אייראָפּעישן יידנטום היינט נאָך מער רעדוצירט געוואָרן, ווייל די 60 פּראָצענט פון יאָר 1939 זיינען צוליב דעם גרויסן נאַציאָנאַלן איכות־ווערט פון אייראָפּעישן יידנטום געווען אַסך מער. דאָס לאָזט זיך בכלל נומעריש נישט פעסטשטעלן, אָבער שוין די נומערישע קאָלאָסאַלע פאַרענדערונג באַדייט אין דער יידישער ווירקלעכקייט און יידישער געשיכטע אַן אַנטשיידענדן, געוואַלטיקן איבערברוך, וואָס ברענגט און מוז מיט זיך ברענגען אויסערגעוויינלעכע קאָנסעקווענצן אין אונזער יידישן לעבן. יאָ יציאת אייראָפּע, נישט יציאת אייראָפּע, אַ פאַקט בלייבט: אייראָפּע האָט אויפגעהערט צו זיין דער קאָנטינענט פון רוב מנין ורוב בנין פון יידישן פאָלק, זיין פירנדע ראָל אין דער יידישער געשיכטע איז אויסגעשפּילט. צי די צאָל פון יידן אין אייראָפּע וועט באַטרעפן 3 מיליאָן, ווי היינט, צי אַביסל מער אָדער ווייניקער, האָט נישט קיין באַדייטונג. מיר מוזן פעסטשטעלן און דאָס צו קענטעניש נעמען, אַז אין דער יידישער ווירקלעכקייט און אין דער יידישער געשיכטע באַקומען איצט צוויי נייע צענטערן די הויפּט־באַדייטונג און הויפּט־דעה. דאָס זיינען: 1) ארץ־ישראל, און 2) די פאַראייניקטע שטאַטן פון צפון־אַמעריקע. מיט דער נומערישער רעדוקציע איז אויך געקומען די געוואַלטיקע פאַרשמעלערונג פון דער גייסטיקער נאַציאָנאַלער השפּעה פון אייראָפּעישן יידנטום. עס זיינען נישט מער דאָ די גרויסע יידישע ישובים אין אייראָפּע און ווער קאָן היינט זיין אַזאַ פאַנטאַסטישער אָפּטימיסט צו גלויבן אין זייער ווידערגעבורט. עס איז זיכער אַ טרויעריקע און טראַגישע פעסטשטעלונג, אַז די געשיכטלעכע ראָל פון אייראָפּע אין דער יידישער ווירקלעכקייט און געשיכטע איז פאַרענדיקט. מיר זיינען געווען עדות פון גרויסן היסטאָרישן איבערברוך, וואָס איז פאָרגעקומען פאַר־אונזערע אויגן און מיר וועלן זיין עדות פון די געוואַלטיקע קאָנסעקווענצן, וואָס וועלן צוליב דעם, פריער אָדער שפּעטער פאָרקומען אין יידישן לעבן. קיין שום אילוזיעס און קיין שום טרייסט־ווערטער קאָנען נישט ענדערן דעם היסטאָרישן איבערברוך, וואָס שטעלט און וועט שטעלן אונזער נאַציאָנאַלן קיום להבא אויף אַנדערע, נייע יסודות. ס'איז שווער היינט גענוי פאָרויסצוזען און פאָרויסצוזאָגן די נייע פאָרמען פון אונזער צוקונפטיקן נאַציאָנאַלן קיום. אָבער איינס איז און דאַרף זיין קלאָר פאַר יעדערן: דאָס יידישע לעבן פון יאָר 1939 קומט נישט מער צוריק! זאָל אונז דאָס טומלען זיך פון אונזערע פּאַרטייען און זייער געזעלשאַפטלעכקייט נישט אַריינפירן אין

(סוף זייט 6)

יידישקייט מעבר לים...

אין אַמעריקע האָבן זיך יידישע מנהיגים אַרומגעקוקט און האָבן דערזען, אַז דאָס יידישקייט גייט דאָרט אונטער.

לעצטנס איז אין ניו־יאָרק פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון אַמעריקאַנער ראַביים, איז דער פּרעזידענט פון יידישן טעאָלאָגישן סעמינאַר ראַביי לואיס פינקעלשטיין אַרויסגעטראָטן מיט אַן אַליאַרם־רוף:

— אַמעריקאַנער יידן גייען אונטער! אין צוויי דורות אַרום וועלן קיין יידן נישט זיין אין אַמעריקע. דער שטראָם פון שמדן פאַרפלייצט די פאַראייניקטע שטאַטן, באַזונדערס דעם יונגען דור...

אַזוי שטעלט פעסט דער אַמעריקאַנער ראַביי. וועגן דער סכנה שרייבן אויך יידישע שרייבער און כלל־טוער. צוערשט האָט מען וועגן דעם גערעדט שטיל, מען האָט מורא געהאַט דעם טרויעריקן שרעקלעכן געדאַנק צו ברענגען פאַרן מויל — איצט, ווען די סכנה ווערט גאָרנישט קלענער האָט מען זיך אַ נעם געטאָן וועגן דעם צו אַליאַרמירן און זוכן עצות.

ד"ר א. מוקדוני, דער באַקאַנטער יידישער ליטעראַטור־קריטיקער שרייבט אין שייכות מיט דער דערקלערונג פון ראַביי פינקעלשטיין אין „מאָרגן־זשורנאַל" פון 24.4 אַ גרעסערן אַרטיקל וועגן דער אַסימילאַציע און ווי אַזוי זי צו באַקעמפן.

ד"ר מוקדוני ווייזט אָן דערויף, אַז הגם די יידן אין אַמעריקע זיינען פרייע בירגער און קיינער שטערט זיי נישט אויסצולעבן זיך לויט זייער שטייגער און אייגנאַרט — אַנטוויקלט זיך דאָך אַ געוואַלדיקער אַסימילאַציע־פּראָצעס. שולדיק אין דעם — מיינט דער מחבר — איז קודם־כל די אַמעריקאַנער קולטור: „זי נעמט אַריין די יידן אין אירע אָרעמס און זיי שטאַרבן קולטורעל ממש בנשיקה". ווייטער קומען די געמישטע חתונות. עס איז אַ פאַקט, אַז עס איז שוין אין אַמעריקע כמעט נישטאָ קיין יידישע משפּחה, וואָס האָט נישט קיין געמישטע הייראַט פון איינעם פון אירע מיטגלידער — שטעלט פעסט דער יידישער שרייבער און פרעגט: וואָס קאָן אָפּהאַלטן אַ יידישן יונגנטלעכן פון אַ געמישטער חתונה? — „קיין יידישע רעליגיע קען ער נישט, קיין יידישע דערציונג האָט ער נישט באַקומען, פון יידישע אידעאַלן ווייסן זיי נישט, פון יידן און יידישקייט זיינען זיי אָפּגעפרעמדט, איז וואָס זאָל זיי אָפּהאַלטן?"

„מיר זיינען געווען זיכער — שרייבט ווייטער ד"ר א. מוקדוני — אַז די איצטיקע יידישע קאַטאַסטראָפע און דער וויסטער היטלעריזם וועט ברענגען צוריק צו יידישקייט דאָס אַמעריקאַנער יידנטום. איז דאָס אויך געווען אַ טעות אין חשבון. די ווירקונג איז געווען און איז פּונקט אַ פאַרקערטע, די רעאַקציע פון אַ גרויסן טייל איז — יידישקייט איז אַ לעבנס־געפאַר, מען מוז זיך ראַטעווען באַצייטנס, מען מוז..."

„בלויז די בעסערע יידן זיינען געוואָרן נאָך בעסערע יידן. די גוטע יידן, וואָס דאַרפן נישט קיין תשובה און חרטה, האָבן תשובה געטאָן און חרטה געהאַט אויף זייערע זינד קעגן יידישן פאָלק".

פאַר אונז, ציוניסטן, איז דער דאָזיקער פּראָצעס איבעריקנס קיין נייס נישט. מיר קענען אַזוינע ביישפּילן אין דער לאַנג־יאָריקער יידישער געשיכטע. מיר ווייסן, אַז דאָרט ווו עס באַדראָט נישט דעם יידישן פאָלק קיין פיזישער אונטערגאַנג, פרעסט אים די אַסימילאַציע. און אויף דעם האָבן ציוניסטישע טעאָרעטיקער שוין לאַנג געגעבן אַ תרופה. דאָס זעלבע אָפּנים פאַרשטייט איצט אויך ד"ר מוקדוני און אַנדערע אַמעריקאַנער גוטע יידן „וואָס האָבן תשובה געטאָן און האָבן חרטה געהאַט אויף זייערע זינד קעגן יידישן פאָלק". דערמיט דערקלערט זיך אויך דער געוואַלדיקער אינטערעס פון בעסערן טייל אַמעריקאַנער יידנטום פאַר א"י און פאַרן קאַמף פאַר אַ יידישער מלוכה. אינסטינקטיוו פילן זיי אַז נאָר דאָס איז דער איינציקער אַנהאַלט פאַר דעם פאָלק און פאַר דער יידישער קולטור, דאָס איז דאָס איינציקע רעטונגס־ברעט קעגן אונטערגאַנג, פאַרניכטונג אָדער אַסימילאַציע.

און ד"ר מוקדוני רעדנדיק וועגן די מיטלען קעגן אַסימילאַציע, פאַרענדיקט טאַקע זיין אַרטיקל מיט די פאָלגנדיקע אויספירן:

„איין זיכערער מיטל איז דאָ און דאָס איז אַ יידישע היים, אַ יידיש לאַנד".

און ווייטער:

„אָבער לענדער גיט מען נישט, לענדער נעמט מען. מיר האָבן געמיינט, מיר זיינען געווען זיכער, אַז ענגלאַנד גיט אונז א"י, האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז מיר מוזן עס אַליין נעמען. ווערט געפירט איצט אַ העלדישער קאַמף. לאָמיר העלפן און בענטשן די קעמפער, פון זיי קאָן קומען די ישועה".

שוין די העכסטע צייט, אַז יעדער יידישער שרייבער, וועמען עס איז טייער דער גורל פון דער יידישער קולטור, זאָל זיך וועגן דעם פאַרטראַכטן און אַרויסציען די ריכטיקע מסקנות.

א. שעדלעצקי

משה גראַסמאַן

טאָג־מיניאַטורן

נאָרמאַל

א נאָרמאַלע זאַך.

מיר זיינען געפאָרן אויף עטלעכע טעג קיין וואַרשע און געהאַט אַן אַדרעס אין טאַש — דאָרט קריגט מען אַ ביליק נאַכטלעגער — 100 זל.

עס איז אין פראַגע, אויף בזשעסקע גאַס. אין הויף נאָר איין פּאַרטער־הייזל און אַרום דעם הייזל וואַקסן בלומען.

זעקס פּאַרטאָג זיינען מיר שוין אויפגעשטאַנען. דער ראַדיאָ הייבט אָן מיט דער קריסטלעכער פרימאָרגן ־ תפילה „קיעדי ראַננע וסטאַיאָן זאָזשע". די באַלעבאָסטע איז שוין אין גערטנדל. זי איז אין אַ לייכט געבלימט קליידל און זי דרייט זיך אַרום צווישן די הויך־געוואַקסענע אירים־בלומען, באַגיסט זיי מיט וואַסער, שערט צו, רייסט אַרויס מיט ליבע עטלעכע אויף אַ בוקעט פאַר דער שטוב.

מיר גייען אַרויס אויפן הויף. עס זיצן שוין אויף אַ בענקל עטלעכע קריסטן און קוקן אונז אָן מער, ווי מען קוקט אויף אַ נאָרמאַלן דורכגייער. מיר רייסן איבער אונזער שמועס אויף יידיש. מיר שווייגן. דאָך זאָג איך מיין חבר גאַנץ שטיל:

— אַז מען עפנט אויף דאָס מויל אויף שמאָל, פאַרלירט די געבויגענע נאָז פון איר שאַרפקייט, דאָס פּנים באַקומט אַביסל אַן אַריאַטישן אויסדרוק, אָבער דערפאַר ווערט מען ענלעך אויף אַן אַריער.

און די קריסטלעכע שכנים אָבסערווירן אונז און מיר גייען פּאַמעלעך קוים באַרירנדיק די ערד.

מיר גייען געבויגן מיט די קעפּ צו דער ערד.

די אירים־בלומען וויגן זיך שטיל און שלווהדיק.

עס איז דאָך פרילינג און בלומען בליען און וואַקסן.

דאָס איז נאָרמאַל...

און מיר?..

אַקאַדעמיעס

מען דאַרף זיך אויפהערן צו וווּנדערן.

— קיין עין־הרע — זאָגט אַ ייד — יעדן טאָג אַ קאָנפערענץ, צוזאַמענפאָר, אַן אַקאַדעמיע. שיער נישט אַזוי נאָרמאַל ווי די סטערעאָטיפּישע ידיעה: „אַ נייער יידישער קרבן געפאַלן פון אַ קויל".

עס קומען אָנצופאָרן יידן, ביי די קאָמיטעטן זעט מען נאָר אַ גאַנצן טאָג ווי מען קושט זיך און מען וויינט:

— אוי, צוריקגעקומען! אַזוי, אומגעקומען!

און די פּרץ־אַקאַדעמיעס אין לאָדזש און אין וואַרשע זיינען איבערגעפּאַקט.

הונדערטער גייען אַוועק צוליב מאַנגל אין פּלאַץ און דער איינדרוק איז:

מסתמא די זעלבע דריי און אַ האַלבע מיליאָן יידן — אַז 600 יידן אויף אַן אַקאַדעמיע, עטלעכע הונדערט אויף אַ מיטינג — און וויפל איז דען בסך־הכל פאַראַן יידן אין וואַרשע? פון 25 פּוילישע יידן איז געבליבן איינער — פאַרטרעט דער איינער די רעשט. פאַלט ווידער אַ ייד פון אַ קויל, ווערט איינער ווייניקער — אַלצאיינס — און עס וועט ווידער איינגעאָרדנט ווערן אַ קאָנפערענץ, אַ מיטינג, צוזאַמענפאָר, אַקאַדעמיע — און זאָלן זיי זיך וווּנדערן:

— אַ לעגענדאַר באַשעפעניש אָט די יידן — ברענגען און ווערן נישט פאַרברענט.

יאָ, אַ לעגענדע.

וואָס מער אַקאַדעמיעס.

ביז די לעגענדע וועט צוריק ווירקלעכקייט ווערן.

און נאָך עפּעס איז אַוועקגעקומען

אַ רעפּאַטריאַנט, אַן עלטערער ייד מיט אַ גרויסער גרויער הדרתדיקער באָרד, אין אַ ציקליסטן־היטל.

שטימט עפּעס נישט.

דו קוקסט מיט ליבשאַפט אויף דער באָרד, קוקסט מיט באַוואונדערונג אויף דעם שטאָלצן ייד, וואָס וואַגט צו גיין אויף דער גאַס מיט אַן אויפגעהויבענעם קאָפּ. די באָרד אויף פאַרויס — אַרויסרופנדיק:

— דאָס איז מיין קען־צייכן, מיין יידישער פּאַספּאָרט.

אָבער וואָס שטימט נישט? —

דאָס היטעלע.

עס איז נישט דאָס פּויליש־יידישע היטעלע, דאָס קיילעכדיקע, פּלאַטשיקע, שוואַרצע היטעלע.

דאָס זעט מען מער נישט. שטייגער־טראַכט פון מסתמא העכער הונדערט יאָר. אַ קאַנאָניזירטע טראַכט פון דעם פרומערן פּוילישן ייד. עס איז דאָך געוואָרן אַ טייל פון דעם פּוילישן פּייזאַזש אין די שטעט און שטעטלעך.

יידיש־פּוילישער סטיל־שט־יגער. אַזוי איז ער פאַראייביקט אין דער ליטעראַטור, געמעלן, דאָס בילד פון אונזערע טאַטעס — נישטאָ מער דאָס קיילעכדיקע טוכענע היטעלע.

זאָל כאָטש אויפן דענקמאָל, וואָס וועט אוודאי אַמאָל געשטעלט ווערן אין תל־אביב דעם פּוילישן ייד — זאָל נישט פעלן אויך דאָס יידיש־פּויליש היטעלע.

לזכר.

נ. בערגמאַן

ווער זיינען מיר?

פּאַפּיר נעמט רויק אויף אַלץ, וואָס די פּען שרייבט און פּראָטעסטירט נישט. אַדאַנק דעם, איז דעם ח' אליהו אזוי גרינג אָנגעקומען שרייבן אין „צרור מכתבים" נומ' 175, מערץ 1946, עין־חרוד, וואָס אים האָט זיך פאַרגלוסט.

ער שרייבט וועגן „איחוד" אין פּוילן מיט א זיכערן טאָן פון א יודע־דבר: „די באַשיינ־פּערלעכע דערציערישע ריכטונג" איז — אַל־געמיינער ציוניזם ב', קעגן „הסתדרות" אדגל.

מיר האָבן נישט ברעה אָפּלייקענען אַלע זייַע באַהויפּטונגען און זיין אָפּשאַצונג וועגן דער לאַגע אין פּוילן, דאָס וואָלט אונז פאַרנומען צופיל אָרט און צייט.

נישט ווייניקער דעמאַגאָגיע און פאַלש־קייטן איז דאָ אין דעם אַרטיקל פון ח' הערצ־בערג אין „נאַשע סלאָוואָ" נר. 2 מיט א רייַ אָנפאַלן אויף דעם אַלגעמיינעם ציוניזם.

מיר מוזן אָבער אויפמערקזאַם מאַכן אויף דער נישט ריכטיקער אָפּשאַצונג פון „איחוד", ווייל דאָס וואָלט אַריינגעפירט דעם ישוב און די עפנטלעכע מיינונג אין א טעות. מיר ווילן זאָגן קלאָר ווער מיר זיינען.

ערשטנס: נישט ריכטיק איז, אַז די דער־ציערישע ריכטונג פון „איחוד" אין פּוילן איז אַלגעמ. ציוניסטישע „ב". מיר זיינען א ציו־ניסטיש - דעמאָקראַטישע אָרגאַניזאַציע מיט א קלאָרן פּראָגראַם פון בויען א"י אויף דעמאָקראַ־טיש־פּראָגרעסיווע יסודות, און אויב באַצייכע־נען אונז מיטן נאָמען אַלגעמיינע ציוניסטן, איז דאָס קלאָר נישט גרופּע „ב", נאָר פאַרייני־קונג פון אַלע אַלגעמיינע ציוניסטן און פּראָ־גרעסיווע דעמאָקראַטישע כוחות אויף דער יידי־שער גאַס. און זאָל דעם ח' אליהו וו. און זיינע חברים זיין באַוווּסט אונזער שטעלונג צו דער גרופּע „ב" פון פאָלגנדיקן פאַקט:

ווי באַוווּסט איז אין א"י פאָרגעקומען די פאַרייניקונג פון גרופּע „א" און „ב". דער באַ־דינג פון צוזאַמענגיסן זיך וואָס איז געשטעלט דורך אונזערע חברים און וועלכן מיר האַלטן שטאַרק אונטער, איז: „מיר ווילן אַנערקענען די פאַרייניקונג מיט דער גרופּע „ב" נאָר מיטן תנאי, אַז די פאַרייניקטע באַוועגונג וועט האָבן א פּראָגרעסיוון פּראָגראַם".

די אַלגעמיין־ציוניסטישע גרופּע „א" אַנער־קענט די הסתדרות העובדים הכללית, אַלס הויפּט־קראַפט אין אויפבוי פון א"י, און אין ליכט פון דער אַנערקענונג דאַרף מען באַזירן די פאַרייניקונג פון ביידע גרופּן. דאָס הייסט: אַלעמערשטנס אויפלייזן דעם „ארגון הפועלים" פון גרופּע „ב" און צונויפגיסן זיך מיטן „העובד הציוני", וועלכער געהערט צו דער הסתדרות. גלייכצייטיק דאַרף דער „איחוד האזרחי" (ביר־גערלעכע פאַרייניקונג) ווערן אויפגעלייזט".

פון דעם איז קלאָר איינס: אַז אונזער דער־ציונג איז נישט די דערציונג פון גרופּע „ב", צווייטנס: די יוגנט ווערט דערצויגן נישט קעגן דער הסתדרות, נאָר דווקא פאַר דער הסתדרות. נאָך מער: אונזער דערציערישע ריכטונג איז די, וועלכע דער ח' אליהו מיינט, אַז דאָס איז דער מאָנאָפּאָל פון זיין פּאַרטיי, אַלזאָ: פאַר הסתדרות, פאַר אַרבעט, פאַר קאָלאָניזאַציע, פאַר קאָאָפּעראַציע, פאַר אויפשטעלן דאָ אין פּוילן און בכלל אין די גלות־לענדער צונויפ־געפּרעסטע, נאַציאָנאַל - באַוווּסטזיניקע, געזעל־שאַפטלעכע קעמערלעך. דאָס זיינען אונזערע שטרעבונגען, דאָס איז אונזער א"ב אין דער דערציערישער אַרבעט, צו דעם אַלעם גיבן מיר נאָך צו: ליבע צום פאָלק, שטעלן העכער די אינטערעסן פון פאָלק ווי די אינטערעסן פון יחיד. אומבויגזאַמער קאַמף פאַר א פרייער יידי־שער עליה און אומאָפּהענגיקער יידישער מלוכה.

פרעגט זיך א קשיה: אויב אזוי, האָבן מיר דאָך א געמיינזאַמע פּלאַטפאָרם און געמיינ־זאַמע שפּראַך — פאַר וואָס זשע זיינען מיר נישט אין איין אָרגאַניזאַציע?

דאָ פליסט אַרויס דער אמת:

די ענגע פּאַרטיי־עסקנים, די דאָגמאַטיקער און בענקל־זוכער, האָבן נישט דערלאָזט צו דער פאַרייניקונג פון אַלע כוחות, ווייל דאָס וואָלט געשטעלט אין סכנה די פּאַרטיי־אינטערעסן, דערפאַר האָט מען פאַרלאָזט דעם „איחוד" און געשאַפן אייגענע פּאַרטייען.

ס'איז דאָך קלאָר פאַר יעדן ייד, אַז ס'זיי־נען נישטאָ אין חרוב געבליבענעם יידישן ישוב אין פּוילן קיין קלאַסן־אינטערעסן, מיר זיינען איין קלאַס פון... צעבראָכענע פאַרמאַטערטע וואַנדערער. מיר גייען אַלע מיט דעם זעלבן וואַנדער־שטעקן, מיר קלאַפּן אַלע גלייך אין די פאַרמאַכטע טויערן פון א"י, און אין א"י דאַרפן וועלן מיר זיין אַלע דערזעלבער קלאַס פון האַ־רעפּאַשניקעס און אַרבעטער. און אויב אין א"י גופא איז יאָ דאָ א טייל מענטשן, אַרבעטס־געבער, פאַבריקאַנטן און פּרדסנים, קעמפן מיר דערפאַר, אַז אויך זיי זאָלן ברענגען קרבנות פאַר דעם יידישן פאָלק, אויך זיי זאָלן די איינ־טערעסן פון פאָלק שטעלן העכער פון זייערע פּערזענלעכע, און אויך מיט זיי צוזאַמען קאָן מען בויען א יידישע מלוכה אויף דעמאָקראַ־טישע יסודות.

אַלזאָ אויך אין ישוב איז נישטאָ קיין באַ־דערפעניש צו פאַרשאַרפן דעם קלאַסן־קאַמף און צעשפּליטערן די כוחות פון יידישן פאָלק!

דערפאַר איז אזוי אומבאַגרינדעט די הנחה פון ח' הערצבערג, אַז דער אַלגעמיינער ציו־ניזם איז אַן אָרגאַניזאַציע פון קליינבירגער, שטאָט־עלעמענט און פּרדסנים מיט פאַברי־קאַנטן. מיר האָבן אין א"י אונזער אַרבעטער־אָרגאַניזאַציע „העובד הציוני", וועלכע געפינט זיך אין די ראַמען פון אַלגעמיינעם הסתדרות העובדים. מיר האָבן דאָך אין א"י אונזערע קבוצות, וועלכע שטייען מיטן גאַנצן ישוב אויף דער וואַך פון קאָלאָניזאַציע און אַרבעט. צי זיינען זיי דאָס די פאָרשטייער פון קליינביר־גער און פּרדסנים?

דערפאַר איז די איינרעדעניש אזוי גרויס, ווען מען דערציילט דעם לייענער, אַז בלויז דער אַרבעטער־פליגל טראָגט אויף זיינע פּלייצעס דעם עול און די אחריות פאַרן ציוניזם אין משך פון די לעצטע 12 יאָר.

פרעגן מיר: אין משך פון דער גאַנצער צייט פון דער ציוניסטישער טעטיקייט און אויך אין די לעצטע 12 יאָר, זיינען די ציוניסטישע אַל־טע קעמפער: חיים ווייצמאַן, נחום סאָקאָלאָוו, ז"ל, ד"ר גאָלדמאַן, סטיפען וויז, יצחק גרינ־בוים, פּראָפ. בראָדעצקי און נאָך פיל אַנדערע פאָרשטייער פון דעם אַלגעמיינעם ציוניזם, מיטגלידער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטי־ווע, צי טראָגן זיי נישט דעם עול פון ציוניזם און אחריות פאַר אים צוגלייך מיט די חברים פון אַרבעטער־פליגל?

צי זיינען די אַלע אַלגעמיינע ציוניסטן אין דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע קעמפער פאַר קליינבירגער אָדער פּרדסנים? צי קעמפן זיי נישט פאַר די ברייטע יידישע מאַסן?

ארץ־ישראל איז בשום אופן נישט דער מאָ־נאָפּאָל פון איין פּאַרטיי נאָר פון גאַנצן פאָלק!

מיר קומען אין אינטערעסן פון פאָלק, פון מאַסן, און פאַר זיי קעמפן מיר.

איר פאַרטיידיקט פּאַרטיי־אינטערעסן, איר ברעכט ציוניסטישע אייניקייט אין גלות און אויך אין א"י. אייער פליגל האַלט זיך אין צע־שפּליטערן, אין א"י איז ווידער א שפּאַלטונג אין דער מפא"י. צוליב ענגע פּאַרטיי אינטע־רעסן. אויך דאָ אין פּוילן ברעכט איר ציוניס־טישע אייניקייט, אַלס ביישפּיל: העברעישע שול־וועזן, וועגן וועלכן עס האָט שוין געשריבן דאָס „פרייע וואָרט".

מיר פרעגן נאָך דאָ: פאַרוואָס שרייבן נישט די ח"ח פון ליגע, וואָס ס'איז די סיבה, וואָס ביז איצט זיינען אַנטשטאַנען אזוי ווייניק שולן? וואָס איז די סיבה, וואָס עס זיינען נישטאָ קיין אַלגעמיינע קורסן פון העברעיש פאַר נישט־אָר־גאַניזירטער יוגנט און עלטערע אין אַלע שטעט פון פּוילן?

מיר ווייסן די סיבה! ס'איז נאָך נישט אָר־גאַניזירט די תרבות־באַוועגונג, וועלכע האָט הינטער זיך אזאַ שיינע טראַדיציאָנעלע פאַר־גאַנגענהייט און רוטין אויפן געביט פון העברע־ישן שול־וועזן און העברעישער קולטור.

און די תרבות־באַוועגונג איז ביז איצט נישט אַנטשטאַנען, ווייל...

ווייל די ח"ח פון ליגע באַדאַרפן נישט די תרבות־אָרגאַניזאַציע און האַלטן, אַז זיי האָבן דעם מאָנאָפּאָל אויך אויפן העברעישן שול־וועזן, זיי ווילן נישט צושטיין צו דער אַלגע־מיינער אַרבעט פאַר „תרבות". זיי דאַרפן אַן אייגענע שול פון פּאַרטיי.

מיר שטייען אויפן שטאַנדפּונקט, אַז פּונקט ווי אין דער אַלגעמיין - ציוניסטישער אַרבעט אזוי אין דער אַרבעט פון העברעיזירן די מאַסן, מוזן אַרבעטן פאַראייניקט אַלע ציוניסטישע כוחות, דער בעסטער פּלאַטפאָרם איז „תרבות".

מיר הויבן אָן בויען די באַוועגונג. די ציו־ניסטישע אָרגאַניזאַציעס און כלל־טוער, וועלכע מיינען די זאַך ערנסט, וועלן זיכער צושטיין צו אונז. בזאת תבחנו.

אינזש. א. ראָזענמאַן

„איחוד" — און די פּוילישע דעמאָקראַטיע

די פאַרייניקונג פון ציוניסטן־דעמאָקראַטן אין פּוילן „איחוד" זעצט פאָר די גרויסע טראַ־דיציע פון פּוילישן ציוניזם, וועמענס פירער עס זיינען געווען אזוינע פּערזענלעכקייטן ווי: סאָ־קאָלאָוו, שטאַנד, ד"ר רייך, טהאָן און גרינ־בוים. וואָס שייך דער אינערלעכער פּאָליטיק אין די גלות־לענדער, וואָס איז זינט דער קאָנפערענץ אין העלסינגפאָרס געוואָרן א באַשטאַנד־טייל פון דער ציוניסטישער פּאָליטיק — האָט דער „איחוד" זיך געשטעלט פאַר אַן אויפגאַבע פאָר־צוזעצן א דעצידירטע דעמאָקראַטישע פּאָלי־טיק, וועמענס פאָרגייער און קעמפער עס איז געווען דער ציוניסטישער פירער אין פּוילן און לאַנג־יאָריקער סיים־דעפּוטאַט יצחק גרינבוים.

ווען עס איז נאָך דער ערשטער וועלט מלחמה אַנטשטאַנען די פּוילישע מלוכה, האָט גרינבוים אַלס פאָרשטייער פון דער ציוניסטישער אָרגאַ־ניזאַציע דערקלערט, אַז די פּוילישע יידן וועלן נעמען אַן אַקטיוון אָנטייל אינעם אויפבוי פון א דעמאָקראַטישער מלוכה, וואָס זאָל זיך שטיצן אויף דער פאָלקס־הערשאַפט. ביי דער מיט־הילף פון נאַציאָנאַלן מינדערהייטן בלאָק, וואָס איז געשאַפן געוואָרן דורך גרינבוימען איז אַלס ערשטער פּרעזידענט אויסגעקליבן געוואָרן דער גרויסער דעמאָקראַט גאַבריעל נאַרוטאָוויטש.

שפּעטער נאָך דער מאַי - איבערקערעניש, ווען פּילסודסקי איז געקומען צו דער מאַכט, האָט אונזער באַוועגונג צוזאַמען מיט דער פּוי־לישער דעמאָקראַטיע, מיט דער פּ. פּ. ס. און ראַדיקאַלער פּויערים־פּאַרטיי, זיך געפונען אין דער שאַרפסטער אָפּאָזיציע קעגן דעם פאָלקאָור־ניקעס־רעזשים. געדענקען מיר דאָך אַלע די פלאַמיקע סיים־רעדעס פון י. גרינבוים, וואָס זיינען אַריין אין דער געשיכטע פון דער דעמאָ־קראַטיזירונג פון עפנטלעכן לעבן ביי אונז אין לאַנד.

דער דאָזיקער ציוניסטישער אָפּצווייג האָט אין דער גאַנצער צייט פון סאַנאַטאָריש־אָזאָני־שער הערשאַפט אין פּוילן געטיילט דעם גורל פון די איבעריקע אָפּאָזיציאָנעלע פּאַרטייען אין פאַרמלחמהדיקן האַלב־פאַשיסטישן רעזשים — נישט מער, יידן איז דער קאַמף נאָך מער גע־ווען באַשווערט, די יידישע אָפּאָזיציע האָט נאָך מער געהאַט אויסצושטיין ווי עמיצער אַנדערש.

און ווען די פּוילישע סיים־וואַלן האָט מען אָנגעהויבן צו מאַכן אויפן יסוד פון סלאַ־וועקס וואָל־אָרדינאַציע, האָט אונזער ציוניס־טישער אָרגאַניזאַציע געהערט צו די ווייניקע יידישע גרופּירונגען, וואָס האָבן די וואַלן באָי־קאָטירט און געמאָלדן איר אָקצעס צום אַלגע־מיינעם דעמאָקראַטישן בלאָק אין פּוילן.

די באַציונג פון „איחוד" צו דעם פּוילישן קאָמיטעט פאַר נאַציאָנאַלער באַפרייונג, צו דער ציטווייליקער רעגירונג און איצט צו דער רעגירונג פון נאַציאָנאַלער אייניקייט איז באַ־זירט אויף דער פּראָגרעסיוו־ציוניסטיש־דעמאָ־קראַטישער שיטה פון דער פאַרמלחמהדיקער פּאָליטיק — פּאַרטיידיקן די יידישע אינטע־רעסן אין פאַרבינדונג מיט דער פּוילישער דע־מאָקראַטיע.

פון דאַנען דרינגט אַרויס אונזער פּאָזיטיווע באַציונג צו די דערגרייכונגען פון דער פּוילישער דעמאָקראַטיע, דעריבער זיינען מיר פאַר אַן איינהייטלעכן דעמאָקראַטישן וואַל־בלאָק, קעגן די מאַכינאַציעס פון פּ. ס. ל.; דעריבער האָבן אונזערע חברים אין גאַנצן לאַנד בעתן רעפע־רענדום געענטפערט דריי מאָל יאָ.

דאָס איז דער המשך פון דעם קאַמף, וואָס די דעמאָקראַטישע ציוניסטישע באַוועגונג פירט פאַר דער פּאַרטיידיקונג פון די רעכט פון פּוי־לישן יידנטום זינט צענדליקער יאָרן. דער קאַמף איז פאַרבונדן מיטן קאַמף פאַר דעמאָ־קראַטיע און געזעלשאַפטלעכן פּראָגרעס, וואָס קומט נאָך אַלץ פאָר אין דער אַלגעמיינער פּוי־לישער געזעלשאַפט און אויף גאָר דער וועלט.

יחזקאל קייטעלמאַן

אַ בזיון פאַר זיך אַליין

אכט פּראָצענט קוים זיינען מיר געבליבן פון דער צאָל, וואָס מיר זיינען פאַר דער מלחמה געווען אין פּוילן. מיט איינמאָל האָבן מיר אויפ־געהערט שפּילן א וועלכע נישט איז ראָל און ווי א קאָרטן הייזל זיינען זיך צעפאַלן אַלע אונ־זערע דערגרייכונגען. פון א פאָלק אַן איינגע־פונדעוועטס, א שעפערישס, א קאָנסטרוקטיווס זיינען מיר געוואָרן א בעטלער־מאַסע מיט בעטלער־באַדערפענישן. גענוג א הערינג, א פּאָר דעקא מאַרגאַרין אָדער אַן אַלטן מלבוש, וואָס מען באַקומט אין די קאָמיטעטן... דאָס אַלץ איז געבליבן פון אונזער ברייטער גלות־עקספּאַנסיע, פון אונזער ראָל אַלס „וועלט־פאָלק", משטיינס־געזאָגט.

מיר האָבן אַלץ פאַרלוירן. אָבער איין זאַך האָט דאָס פאָלק אונזערס אָפּגעהיטן, דאָס איז דעם פאַרנונפט זיינעם — זיין שכל הישר. אונ־זער פאָלק האָט אסך געלערנט פון דעם, וואָס די וועלט האָט מיט אים געמאַכט און אין וואָס פאַרא טרויעריקער לאַגע זי האָט אים געלאָזט שטיין אין אָפּגעגאַנגענעם אין בלוט.

נישט פאַראַנען, דאַכט זיך, איין ייד, וואָס זאָל זיך נישט אָפּגעבן קיין חשבון אין וואָס פאַרא מצב ער געפינט זיך; וואָס זאָל נישט מאַכן דעם געהעריקן אויספיר פון דעם, וואָס עס איז מיט אים געשען. דאָס וועט באַווייזן די נאָר וואָס אָנגעהויבענע שקל־אַקציע, אַז דער רוב פון אונזער פאָלק האָט זיך מיט לייב און לעבן פאַרבונדן מיטן אויפבוי־ווערק אין ארץ־ישראל.

וואָס פאַרא פּאָזיציע דאַרף היינט צוטאָג דער לעבנגעבליבענער יידישער שרייבער פאַר־נעמען אין דעם היסטאָרישן געראַנגל, וואָס דאָס יידישע פאָלק פירט? קלאָר, ער דאַרף זיין דער וועג־ווייזער.

אמת, אַז דער רוב יידישע שרייבער צווישן אונז זיינען סימפּאַטיקער פון אונזער אויפבוי ווערק אין ארץ־ישראל. אָבער ליידער מער ווי צו סימפּאַטיע דערגרייכט עס נישט ביי אסך פון אונז... עס באַקומט זיך דער איינדרוק, אַז מען שעמט זיך נאָך צו באַקענען צום ציוניזם, וואָס איעדער איז שוין מודה, אַז היינט צו טאָג איז עס נישט מער קיין פראַגע פון פּאַרטיי־צוגעהעריקייט. ווייל ציוניזם איז היינט די איינציקע פאָלקס־באַוועגונג צווישן יידן. נאָך גענוג טיף, ווייזט אויס, זיצט אין א טייל שרייבער דער באַציל, וואָס הייסט „יידן — א וועלט פאָלק" און זיי שרעקן זיך נאָך און האָבן מורא, אַז מיר וועלן פאַרלירן אונזער „גרויסע מיסיע" צו זיין „קולטור־טרע־גער" פאַר אַנדערע.

אָט די מורא האָט געבראַכט, אַז אויף דעם לעצטן אינטערנאַציאָנאַלן „פּען"־קאָנגרעס אין שטאָקהאָלם האָט דער יידישער דעלעגאַט פון פּוילן נישט געפונען פאַר נויטיק אין זיין אַרויסטריט צו דערמאָנען כאָטש מיט איין וואָרט ארץ־ישראל. ווייזט זיך אויס, אַז דעם דעלעגאַט האָבן נישט געסטייעט כוחות אַרויס־צוטראָגן און דערציילן פאַר דעם געוויסן פון דער וועלט — ווי עס וואָלט, מיט רעכט, אָנ־גערופן די דאָזיקע קאָנגרעסן — וועגן דעם קאַמף, וואָס דאָס יידישע פאָלק פירט אין ארץ־ישראל פאַר זיין ווייטערדיקער עקזיס־טענץ.

און ווער ווייסט דאָס היינט נישט, אַז „פּען"־קאָנגרעסן און אפילו נאָבל־פּרייז - באַ־שטימונגען האָבן נישט בלויז צו טאָן מיט ריי־נער קונסט, נאָר זיי ווערן זייער אינטענסיוו אינספּירירט דורך פּאָליטישע פאַקטאָרן. פרעגן מיר, פאַרוואָס האָבן די „פּען" - מיטגלידער דערלויבט, אַז זייער דעלעגאַט זאָל נישט אויסנוצן דעם דאָזיקן שאַנס וואָס ער האָט געהאַט צו דערמאָנען און אויפקלערן וואָס די וועלט איז אונז שולדיק?

איז עס נישט א בזיון?, א בזיון, פאַר זיך אַליין!

מהרסיך ומחריביך ממך יצאו...

אין דער אַמעריקאַנער פּרעסע לייענען מיר וועגן א מאָדנעם פאַל מיט א גרויסן יידישן גע־שעפטסמאַן אין ניו־יאָרק בענדזשאַמין פרידמאַן, וואָס האָט געשאַפן אַן אַנטי־ציוניסטישע פּראָ־אַראַ־בישע ליגע — צו וועלכער, אַגבֿ, ער אַליין האָט דעם כבוד צו געהערן... די אויפגאַבע פון דעם אָנ־געשטאָפּטן געלט־זאַק איז צו קעמפן קעגן אַריינלאָזן 100000 יידן קיין ארץ־ישראל און העלפן די אַרעמע אַראַבער, נעבעך. פרידמאַן גיט אין דער אַמעריקאַ־נער פּרעסע גרויסע באַצאָלטע אַנאָנסן, וואָס רופן די אַמעריקאַנער עפנטלעכקייט אַנטקעגנצושטעלן זיך דאָס אַריינלאָזן יידן קיין ארץ־ישראל. אויף דעם צוועק — האָט פרידמאַן דערקלערט פאַר פּרעסע־פאָרשטייער — איז ער גרייט זיך צו לאָזן קאָסטן א האַלבן מיליאָן דאָלאַר, אַבי „אָנצולערנען די ציוניסטן"...

איז א חרפּה, א גרויסע שאַנדע, וואָס עס גע־פינט זיך נאָך היינט ביי אונז אַזאַ פּושע בישראל, וואָס די בלינדע שנאה צום ציוניזם ברענגט אים צו אַזוינע מעשים־תעתועים. אַזאַ פּאַרשוין האָט געקאָנט אַרויסוואַקסן נאָר פון בונדישן חדר אָדער פון מיס־טער ראָזענוואַלדס טעמפּל. אַזעלכע פּאַרשוינען וועט דאָס יידישע פאָלק שטעלן לדראון עולם, און ווי פון א קרעציקן זיך אָפּקערן, פון אים און פון זיינע נאָענטע אידעען־חברים, וואָס טרינקען פאַרסמט יידיש בלוט...

אַלע יידן אין פוילן קויפן דעם שקל!

דער פאספארט פון דער יידישער מלוכה אונטערוועגנס, דער שקל ווערט ווידער פארקויפט אין די פוילישע שטעט און שטעטלעך.

מוזן מיר וויסן, וואס פאר א באדייטונג האט עס היינט פאר אונז. מיר דארפן זיך אפגעבן א חשבון ווי וויכטיק עס איז, אז יעדער ייד זאל אויסקויפן דעם שקל צום ערשטן ציוניסטישן קאנגרעס נאך דער מלחמה, וואס וועט זיך צוזאמענקומען אין גרעסטן אחריותפולן מאמענט פאר אונזער פאלק.

דער שקל איז היינט צו טאג נישט נאר די לעגיטימאציע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, זי איז עפעס מער — דער ציוניזם און ארץ-ישראל איז געווארן היינט דער קנין פון גאנצן פאלק, דארף דעריבער אויך דער שקל דערגרייכן צו אלע.

מיטן אויסקויפן דעם שקל וועט דער ייד דעמאנסטרירן זיין ווילן פאר דער וועלט. מיט א גרויסע צאל שוקלים וועלן מיר פאר דער וועלט ווייזן דעם אמתן כוח פון די וואס ווילן קומען אין זייער לאנד. עס גייט אין מאביליזירן דעם ווילן פון פאלק. און מיט א שטארקן ווילן, זאגט מען, ברעכט מען אייזן.

אויך פאר אונז איז גוט צו וויסן מי ומי ההולכים. אויסקויפנדיק די ציוניסטישע לעגיטימאציע שטעלט דער ייד זיין ווילן צו דער דיספאזיציע פון פאלק, צום קאמף פאר אונזער אלעמענס זאך, פאר אונזער צוקונפט.

און דאס האט טאקע די יידישע שארית הפליטה אין פוילן פארשטאנען.

די אלע קאמיסיעס און קאמיסיעלער, וואס בעווין און טרומען האבן געשאפן און האבן נאך בדעה צו שאפן, כדי אויסצופארשן צי די יידן ווילן ארץ-ישראל — וואלט געווען א יושר צו ברענגען דא אהער, אויף די גרויסע פאלקס-מיטינגען פארן שקל, וואס קומען פאר אין ווארשע, לאדזש, נידערשלעזיע און אומעטום ווו עס געפינען זיך יידן. מ'וואלט זיי געדארפן ווייזן מיט וואס פארא התלהבות דער יידישער פאלקס-מענטש, דער נעכטיקער קאצעטלער, פארטיזאנער אדער נארוואס צוריקגעקומענער רעפאטריאנט, קויפט אויס דעם שקל און מיט א הייליקן ציטער באהאלט אים אין טייסטער; ווי אזוי די טירן פון דער ציוניסטישע ארגאניזאציעס רוען נישט פון מענטשן, וואס ווילן זיך פארזארגן וואס שנעלער מיט שטים-רעכט צום ציוניסטישן קאנגרעס.

מיט איין ווארט: די יידישע שארית-הפליטה אין פוילן האט פארשטאנען די אחריות פון דער איצטיקער שעה — וויל נעמען אן אקטיוון אנטייל אין אונזער באפרייונגס-קאמף, וויל אליין קערעווען מיט זיין גורל.

א. ש.

איחוד-אידעע געווינט אין א"י

עס האבן זיך פאראייניקט די ציוניסטן א' און ב'

אין לאקאל פון „הבימה" איז דעם 7-טן יוני פארגעקומען א גרויסער מיטינג אין שייכות מיט דער פאראייניקונג פון די אלגעמיינע ציוניסטן א' און ב'. דער נאמען פון דער פאראייניקטער ארגאניזאציע וועט זיין „הסתדרות הציונים הכללים בא"י". דעם מיטינג האט געעפנט פ. בערנשטיין. דער רעדנער האט דערקלערט, אז דער ציל פון דער פאראייניקונג איז צוריקצוגעבן דעם אלגעמיינעם ציוניזם די השפעה אין דער ציוניסטישער לייטונג. ג. זשוכאוויצקי האט איבערגעלייענט דעם פאראייניקונג-מאניפעסט. י. גרינבוים האט געזאגט: אונזער כוח וועט וואקסן דערמיט, וואס מיר וועלן פארשטארקן אונזער אנטייל אין אויפבוי אין הגנה. דערנאך האט גערעדט יהושע סופראווסקי.

א פאליטישן רעפעראט האט געהאלטן ד"ר משה סנה. די נייע ארגאניזאציע שטיצט אונטער דעם באלטימאנער פראגראם און וועט קעמפן ריקזיכטלאז פאר א יידישער מדינה.

דער שקל

דוד פינסקי

און גאט גערעדט צו משהן האט אזוי צו זאגן:
ווען פון ישראלס קינדער ציילן וועסטו די קעפ,
זאל יעדער ייד זיין אויסלייז ברענגען דיר
צו טראגן,
זיין אויסלייז-געלט פון שווערע שיקזאל-קלעפ.
א יעדער, וואס'ט פון דיר אין צאל גענומען
ווערן,
זאל דיר א שקל געבן, צוואנציק גרהס בלויז,
נאר קליינגעלט — דאס קאן קיינעם נישט
באשווערן —
און זיין וועט'ס זיין א שרעק: אויסקויף,
א טויט-אויסלייז.
דער רייכער זאל נישט געבן מער,
דער ארעמער נישט ווינציקער,
נאר אלע גלייך א שקל אויסלייז-געלט.
און דו דאס געלט זאלסט נישט פארשווענדן,
דו זאלסט אויף ארבעט עס פארווענדן,
אויף ארבעט פאר דעם אויפבוי פון א צעלט,
פון א פארזאמלונג-צעלט, א היים, א לאנד,
א רעטונג פאר די קינדער פון ישראל,
און ווער פארשליסן וועט זיין האנט,
דעם שקל אפזאגן, געהערט נישט דער אין קהל.
דו זאלסט אים נישט אריינעמען אין ציילן,
אין חיל פון באפרייער זאל ער נישט אריין.
און קומט די צייט, דאס פאלק וועט פירער
ווילן,
זיין נאמען צווישן אלע ווילער זאל נישט זיין.
א שקל בלויז, א קליינע, ווינציקע מטבע,
ווער ס'קארגט זי איין, דער האט אויך נישט
קיין דעת.
און וועלן אים די אויסגעווילטע נישט געפעלן,
נישט-ריכטיקע פארנעמען וועלן פירער-ארט,
זאל ער דעם פארוואורף זיך אליין אויסשטעלן:
„דאס איז דערפאר, וואס איך א שקל האב
איינגעשפארט!".

חניה-וביה

א נייע אויסגאבע...

א נייע אויסגאבע פון „לך-לך"... מען לויפט גייענדיק און מען גייט לויפנדיק. אפילו דאס קאפינקע בני-ישראל מיט געשוואלענע פיס, וואס קאנען שוין קוים קריכן לויפן אויך: זיי לויפן באטש מיט די מחשבות, דאס הייסט די מחשבות לויפן ביי זיי... בקיצור: א געלויף, א געיעג!.. נאכוואס און וואהין?..

איז מען געלאפן פון רוסלאנד אהיים!.. אהיים, אלץ נאר א ביסל היים!.. איז מען געקומען, איז מען שוין דא, הייבט זיך עס ערשט אן צו טראכטן קנות אויף די חורבות — — ! ווייל אט דא, ממש אט דא איז עס געווען! לויפט מען צום געטא, פארברענט מען די הענט, צעברעכט מען דאס הארץ און מיט וואונדן אין דער נשמה לויפט מען צוריק.. מען לויפט ווי פאר א פייער, ווי פאר א שרעקלעכע מגפה..

איז וואס?! לעבט מען נאך אמאל איבער די בלוטיקע שרפה און מ'פאלט ערגעץ אין א ווינקל און מ'קויקלט זיך צעגויף און מען וויינט שטיל און ביטער אין זיך, עס כריפעט דאס הארץ און פון די אויגן רינט בלוט, ממש רויטע טרערן!..

און לויפט מען נאכדעם ארויס פרימארגנס צווישן די פרעמדע געוועלבן, באטראכט מען האלב אויסגעבראקן די פרעמדע, קאלטע פענצטער-שויבן, די פרעמדע, גארנישט אונזערע פרצופן אויף די אמאל גוט-באקאנטע, שוועלן פון די יידישע פרנסות, הייבט מען ווידער אן צו לויפן! מען פילט אין מויל ביי זיך די גאל און די געדערים — —! מען יאגט, כדי אויפצוואכעמען די קעלט אין די אדערן, דעם פראסט אין די ביינער!.. מען לויפט! א נייע אויסגאבע פון געיעג — —!

און אזוי לויפן פוילישע, מיט דור דורות פוילישע יידן, פון ווארשע קיין לאדזש, פון לאדזש קיין קראקע, פון קראקע קיין קאטאוויץ, פון קאטאוויץ קיין ווראצלאוו, פון ווראצלאוו קיין שטשעטשין... מען לויפט! מען לויפט בחפזון!...

און העלפט גאט, מ'טרעפט אונטערוועגנס עפעס א געוועזענעם באקאנטן, א בעל-העיר, א נעכטיקן הארץ-פריינט, צעקושט מען זיך ערשט רעכט, מען כל-פעט אינאיינעם און מען לויפט שוין אינאיינעם!.. אבי שנעלער! צוויי צעבראכענע הערצער איז דאך א ביסל היימישער: די זעלבע צרות, די זעלבע פיין און די זעלבע ווייטיקן, די זעלבע בענקשאפט און דער זעלבער געדאנק: וועמען און וויפל האט מען אויסגעקוילעט און ווער איז געבליבן.

און מען פארלירט זיך ערגעץ אין א טויער פון א קיבוץ און מען לויפט מיט די טרעפ ארויף, מיט די טרעפ אראפ און ווידער ארויף און ווידער אראפ! מען לויפט!..

ענדלעך, ענדלעך! דאס געיעג און דאס געלויף באקומט א ביסל ממשות... מען טרעפט אן א הויפל אייגענע, א טאפן היימישקייט, א לעקעלע ווארעמקייט, אביסל קהלשאפט ווי אמאל, ווי אמאל א וואלוועלן שמועס אביסל פאר זיך, אביסל לטובת הכלל.

— אוז וואס מיינט איר? דארט איז בעסער?

— איר צווייפלט ערשט?

— און דער מופטי?!

— ימח שמו זאל ער ווערן! דאס איז דאך הערבערט סעמועלס אאליקער פאטענט?..

— ער איז דאך ערשט וואס אוועק קיין מצרים!...

— יא, ער לויפט פון פאריז נאך פרעהס עשר מכות... מיר האבן אים אבער ניין אוילן טיף אין דער אדמה! אונזער הארציקער טרומאן איז אביסל שטארקער פון אים... אונזערע ברידער אין אמעריקע — אונזער נחמה, אונזער טרייסט...

עס האקט זיך אפ דער שמועס, ווייל דער עולם ווערט ברוך השם אביסל געדיכטער, און ווי דער סדר איז, הויבט מען זיך אן צו שטופן, ווייל מען איילט זיך, ווייל מען מוז לויפן!

מען לויפט אזוי, ווי מען וואלט געמוזט אנטלויפן פאר זיך, פאר זיך אליין!.. מען לויפט, און מען בעט דעם רבש"ע, מען זאל זיך, חלילה, אונטערוועגנס נישט פארלירן. אבער אינדערהיים וועלן זיך אלע אים ירצה השם טרעפן און געפינען!..

שמעון שפונד

אויסקויפנדיק דעם ציוניסטישן שקל גיט איר דעם בעסטן ענטפער בעווינען און אלע שונאי-ציון!

„בעווינס דערקלערונג א פאטש אין פנים פאר יעדן אמעריקאנער"

אפקלאנגען פון בעווינס לעצטער אנטי-יידישער ארויסטרעטונג אויפן קאנגרעס פון דער לייבאר-פארטיי

אויף דער לעצטער יערלעכער קאנפערענץ פון דער לייבאר-פארטיי אין בארנמוט איז מיט א שארפער קריטיק קעגן דער רעגירונגס-פאליטיק בנוגע ארץ-ישראל ארויסגעטראטן פראפ. הערעלד לאסקי

בעווין האט דערקלערט, אז אויב מ'וועט אריינברענגען 100.000 יידן קיין ארץ-ישראל, וועט ער אהין מוזן ברענגען נאך דיוויזיעס מיליטער, און דאס וויל ער נישט. ווייטער האט בעווין ווידער געפאדערט די אנטוואפענונג פון ישוב. דערביי האט ער געסטראשעט — ווי אמאל די אזאניש-סאנאטארישע מיניסטארן אין פוילן — מיט אנטיסעמיטיזם ביי די ענגלענדער, וואס דער יידישער ווידערשטאנד איז עלול ארויסצורופן.

דער ענטפער פון ישוב

דער ענטפער פון ישוב איז געווען א קלארער און אומצווייידייטיקער: דאס געווער וועלן מיר נישט אפגעבן, צו דער גזירה פון פארמאכטע טויערן פאר יידישע וואנדערער וועלן מיר קיינמאל נישט מסכים זיין, דער ישוב וועט זיך שטעלן אין קאמף פאר דער פארטיידיקונג פון זיינע גערעכטע פאסטולאטן און וועט זיך פאר קיין שום רייד פון בעווינען נישט אפשרעקן — דאס איז געקומען צום אויסדרוק אין דער פרעסע און אויף פארזאמלונגען.

גאלדע מאירסאן האט דערקלערט: „אן עליה און אן דער מעגלעכקייט פון אנטוויקלונג מוז בעווין הערן די עצה פון זיינע „גוטע פריינט" אונז צו פארלענדן. קיין אנדער ברירה איז נישטא: אדער אונז צו פארטיליקן אדער פאר אונז צו געבן א גערעכטע לייזונג".

פראטעסט-מיטינג אין מעדיסאן-סקווער

די צינישע דערקלערונג פון בעווין האט ארויסגערופן א כוואליע פון פראטעסטן ביי דער אמעריקאנער עפנטלעכקייט. אדאלף שעבעט, דער פארזיצער פון אמעריקאנער פארלאמענט, האט דערקלערט, אז בעווינס דערקלערונג איז געווען „נישט יושרדיק, אומפאראנטווארטלעך און יעדער ארנטלעכער מענטש האט זיך פון איר געפילט געטראפן".

אין „מעדיסאן סקווער" איז פארגעקומען א גרויסער פראטעסט-מיטינג אויף וועלכן עס זיינען ארויסגעטראטן קעגן בעווינען ד"ר סטיפען וויז, אבא סילווער און דער מיטגליד פון דער א"י-קאמיסיע בארטליי קראם.

„אלע מיינע יארן — האט דערקלערט ראבי וויז — בין איך געווען א געוואלטיקער פארערער פון ענגלאנד. אויב ענגלאנד וועט איצט נישט געבן די דערלויבעניש אריינצוקומען קיין א"י די אויסגעווארצלטע יידן — קאנען מיר מער צו איר נישט האבן קיין צוטרוי און עס וועט נישט זיין קיין שום גרונט צו גלויבן, אז ענגלאנד וועט וועלכע נישט איז הבטחה יא מקיים זיין".

דער אמעריקאנער סענאטאר זשאנסאן האט געפאדערט אפצונעמען ביי ענגלאנד דעם מאנדאט איבער א"י. אין פראטעסט טעלעגראמע צו בעווינען, ווארפט פאר דער סענאטאר וואגנער, אז בעווין האט גערעדט אנטיסעמיטישע רייד:

„דער דאזיקער ווידערקול פון דער נאצישער תורה מאכט צונישט די גערעכטע אידעאלן פאר וועלכע אונזערע פעלקער האבן געבלוטיקט אין דער לעצטער מלחמה.

דערקלערונג פון ד"ר נחום גאלדמאן

ד"ר נחום גאלדמאן האט דערקלערט אין וואשינגטאן, אז די יידן האבן ביז איצט ארויסגעוויזן אסך געדולד. אויב אבער די ענגלישע רעגירונג וועט פארזעצן איר איצטיקע פאליטיק אין ארץ-ישראל — וועלן איבערגעריסן ווערן די גוטע באציונגען צווישן יידן מיט ענגלאנד. די יידן וועלן נישט טראגן די פאראנטווארטלעכקייט פאר די רעזולטאטן, וואס קאנען דערפון ארויסקומען אין ארץ-ישראל און אין אנדערע לענדער.

פראטעסט-בריוו פון א'דווייער

די באהויפטונג פון בעווינען, אז צוליב דעם, וואס ניו-יארק וויל נישט אריינלאזן קיין יידן, דעריבער פאדערט זי אריינצולאזן הונדערט טויזנט יידן קיין א"י, האט ארויסגערופן גרויס פראטעסט ביים ניו-יארקער שטאט-פרעזידענט. א'דווייער שרייבט: „מיט וואס פארא רעכט רעדט בעווין וועגן דעם, וואס עס טראכט ניו-יארק וועגן אירע בירגער. ניו-יארק איז שטאלץ מיט איר יידישער געמיינשאפט, וואס האט אזוי פיל בייגעטראגן אין דער אנטוויקלונג פון דער שטאט. ווען אבער 100.000 מענטשן וואס האבן איבערגעטראגן די ערגסטע פיין ווילן פארן קיין א"י האלטן מיר פון אונזער חוב זיי מיטצוהעלפן אין דעם דאס צו דערגרייכן".

אמעריקאנער עפנטלעכקייט שטורעמט

דער רעפובליקאנער דעפוטאט באררי האט געזאגט, אז בעווינס דערקלערונג איז א פאטש אין פנים נישט נאר פאר יידן, נאר פאר יעדן אמעריקאנער בירגער. „ניו-יארק פאסט" ווייזט אן, אז „בעווין האט געוויזן דאס אמתע פרצוף פון דער געמיינער ענגלישער פאליטיק אין ארץ-ישראל. בעווין האט ארויסגענומען פון טאש דעם לעצטן כלי-זין — דעם אנטיסעמיטיזם, און ער מיינט דערמיט אויסצונעמען ביי אלע צוררי היהודים".

בעווין און היטלער

די צייטונג „פ. מ." ברענגט א קאריקאטור פון בעווין: איין האנט האלט ער אויף דעם ארט פון גלאבוס ווו עס געפינט זיך ארץ-ישראל, און אין דער צווייטער האנט האלט ער היטלערס „מיין קאמף" און שרייבט, אז ענגלאנד חוזקט פון טרומאן, מאכט קאמיסיעס און צום סוף פאלגט זי נישט אירע באשלוסן.

„עס איז דא א גרענעץ צום יידישן געדולד!"

אונטערן דאזיקן קאפ האט זיך אין דער גאנצער ניו-יארקער און וואשינגטאנער פרעסע באוויזן אויף א גאנצער זייט אן אפעל פון 90 אמעריקאנער פערזענלעכקייטן צום פרעזידענט טרומען א סוף צו מאכן מיטן אפשלעפן דאס אריינלאזן 100.000 יידן קיין ארץ-ישראל. צווישן די אונטערגעשריבענע געפינען זיך די נעמען פון אלבערט איינשטיין, הערבערט לעהמאן, טאמאס מאן און פארשטייער פון אלע פארטייען און ארבעטער-ארגאניזאציעס און געזעלשאפטלעכע פארבאנדן.

דריי קאלאניעס פאר דעמאביליזירטע זעלנער

בקרוב וועלן אנטשטיין דריי נייע קאלאניעס פאר דעמאביליזירטע זעלנער. איינע אין וואדי-קובאני. דארט וועלן זיך באזעצן 50 דעמאביליזירטע זעלנער אויף א שטח פון 1,250 דונאם. זיי וועלן זיך באשעפטיקן מיט לאנדווירטשאפט און מיט דרור-קערוי. א צווייטער פונקט אנטשטייט אין קדש נפתלי (אין גליל העליון). דארט באזעצט זיך דער ארגון „המנדב" פון 50 געוועזענע זעלנער, וואס וועט דארט אויפבויען א מושב עובדים. א דריטע קאלאניע אנטשטייט לעבן כפר תבור אין גליל התחתון. דארט גייט ארויף אויפן באדן א גרופע דעמאביליזירטע אינזשעניערן, וואס האט זיך ארגאניזירט מיטן צוועק צו שאפן א מושב עובדים.

פון דער באַוועגונג

וואַרשעווער סניף געזעגנט חברים עולים קיין ארץ־ישראל

דעם 5־טן איז אין וואַרשע פאָרגעקומען א פייערלעכער געזעגענונגס־באַנקעט צו דער עליה פון אונזערע 3 חברים קיין ארץ־ישראל: ח' אהרן וואַלדמאַן, מיטגליד פון פּאַרטיי־ראַט, דינה שטיינמאַן און רעד. י. ש. גאָלדשטיין (דער לוסטיקער פּעסימיסט) פון „היינט".

אין הארציקע ווערטער האָבן די חברים געזעגנט אין נאָמען פון צ. ק. די ח"ח קאַסאָווער, ד"ר מאַנדעל און מ. זאַנשיין. זיי האָבן די עולים געווונטשן א גליקלעכן וועג און א פּרודוקטיווע ארבעט אין א"י, וואָס זאָל זיין א ברכה פאַר דער באַוועגונג און פאַרן יידישן פאָלק.

די אָפּפאַרנדיקע האָבן אויף דעם געענטפערט מיט א וואַרימען ישר־כוח און פאַרזיכערט, אז זיי וועלן דאָרט אהין מיטברענגען מיט זיך און פּראָפּאַגירן אומעטום די אידעע פון געאייניקטן ציוניזם.

אין טעאַטער „פּאָווּשעכני" איז פאָרגעקומען אן אקאדעמיע געווידמעט 50 יאָר הערצלס „יודנשטאַט". עס האָבן גערעדט די ח"ח ש. עפּשטיין (א"י); ד"ר י. צינעמאַן און אדוו. אלומוצקי. דער זאַל איז געווען פול געפּאַקט. דער עולם האָט די אויספירן פון די רעדעס איבערגעריסן מיט אומאויפהערלעכע אַפּלאָדיסמענטן.

ציונ. פרויען אָרגאַניזירט אין „וויזאָ"

שבועות איז פאָרגעקומען אן אוונט ביי „וויזא" אויף וועלכן עס זיינען פונאַנדערגעטיילט געוואָרן די ערשטע פּאַרטיי־לעגיטימאַציעס. דער אָוונט איז אדורך אין א געהויבענער און וואַרעם־היימישער שטימונג.

די „וויזא" אין וואַרשע ציילט 130 מיטגלידער. עס איז טעטיק א קורס פון ענגליש. די טעג ווערט געעפנט א קורס פאַר העברעיש און פּאַלעסטינאָגראַפיע. דער „וויזא" האָט אויסגעקליבן א קאָמיסיע פון פרויען, וואָס האָבן איבערגענומען דעם פּאַטראָנאַט איבערן קיבוץ.

„איחוד" אין לובלינער וואָיעוואָדשאַפט צעוואַקסט זיך

אין די לעצטע וואָכן איז צו באַמערקן א פאַרשטאַרקטע טעטיקייט פון לובלינער גליל — אויף פאַרשידענע אָפּשניטן פון ציוניסטישער און געזעלשאַפטלעכער ארבעט. אין דער ערשטער ריי דאַרף פאַרצייכנט ווערן דער אנטייל אין דער שקל־אקציע. פון אלע ציוניסטישע גרופּירונגען אין אונזער שטאָט, האָט דער „איחוד" פאַרקויפט די גרעסטע צאָל שקלים.

דעם 16־טן יוני איז אין זאַל פון פאָלקס־הויז א. נ. פון י. ל. פּרץ, פאָרגעקומען אן אקאדעמיע, געווידמעט די פּראָבלעמען פון 22־סטן ציוניסטישן קאָנגרעס. מיט א גרעסערער רעדע איז ארויסגעטרעטן ח' פעלד.

נאָכן אָפּפאָרן פון לובלינער קיבוץ איז גלייך אָרגאַניזירט געוואָרן א צווייטער קיבוץ, וועלכער ציילט שוין 60 מיטגלידער. אויך אין כעלם איז אנטשטאַנען א קיבוץ מיט 35 מיטגלידער. אין הרוביעשאָוו און מעזריטש עקזיסטירן בלויז „איחוד"־סניפים.

אין צוזאַמענהאַנג מיטן אָפּפאָרן פון ראש־גליל ח' גאָלדרינג, איז רעאָרגאַניזירט געוואָרן די אָנפירערשאַפט פון גליל. אין די הנהגת־הגליל זיינען אריינגעטראָטן די ח"ח גאַרן, מיטעלמאַן, קורץ, פּרץ און די צוריקגעקומענע פון ר"פ די ח"ח שטערן און גאָלדרייך. אין נאָמען פון אקאדעמישן פאַריין פון ציוניסטן־דעמאָקראַטן איז דעלעגירט געוואָרן ח' אייכענוואַלד. אלס מזכיר־הגליל איז אויסגעוויילט געוואָרן ח' שטערן. די נייע הנהגה איז גלייך צוגעטראָטן צום שאַפן א צווייטן קיבוץ לבוגרים אין לובלין. אלס מנהל הקיבוץ איז דעסיגנירט ח' גאָלדרייך.

פון 15 יידישע סטודענטן אין לובלין געהערן 11 צום אקאד. פאַריין פון ציוניסטן־דעמאָקראַטן ביי „איחוד".

די אקטיווע ציוניסטישע טוערין פרוי מיטלמאַן איז צוגעטראָטן צום אָרגאַניזירן א „וויזא"־אָפּטיילונג אין לובלין. עס זיינען אויך אנגענומען געוואָרן רעאַלע שריט צום שאַפן א קינדער־היים פאַר יידישע יתומים אין לובלינער וואָיעוואָדשאַפט.

דעם 16־טן יוני איז פאָרגעקומען א געזעגענונגס־אָוונט אין צוזאַמענהאַנג מיטן אָפּפאָרן פון ח' גאָלדרינג, איינעם פון די אַממערסטן איבערגעגעבענע טוער פון אונזער באַוועגונג, דעם ענערגישן און פאַרדינסטפולן לובלינער ראש־הגליל.

טשענסטאָכאָווער יידן פאַראייביקן דעם אָנדענק פון זייערע קדושים דורך

בויען א קאָלאָניע אין ארץ־ישראל

טשענסטאָכאָוו. דא איז געשאַפן געוואָרן א בירגער־קאָמיטעט אין וועלכן ס'זיינען פאַרטראָטן פאַרשטייער פון אלע שיכטן, וועלכע האָבן זיך געשטעלט פאַר א ציל צו שאַפן אין ארץ־ישראל א טשענסטאָכאָווער קאָלאָניע אלס אייביקער אָנדענק פון די אומגעבראַכטע טשענסטאָכאָווער יידן דורך די היטלעריסטישע רוצחים. דער באַשלוס איז מיט באַגייסטערונג אויפגענומען געוואָרן אויף א פאָלקס־פאַרזאַמלונג אונטערן פאָרזיץ פון אדוו. האַסענפעלד.

נאָכן אויסהערן א ריי רעדנער האָט ח' קאָניעצפּאָלער איבערגעלייענט די רעזאָלוציע, וועלכע איז איינשטימיק אנגענומען געוואָרן.

די יידן אין טשענסטאָכאָוו האָבן וועגן דעם זיך אויך געווענדעט מיט אן אַפּעל צו אלע לאַנדסלייט אויף דער גאָרער וועלט. צוו. אנד. ווערט אין דעם אויפרוף געזאָגט:

„אויף אייביק וועט בלייבן אין אונזערע נשמות א נאָגנדיקע בענקשאַפט נאָך אונזערע נאָענטע. און כדי צו פאַראייביקן זייער אָנדענק האָט די שארית־הפליטה פון טשענסטאָכאָווער יידנטום באַשלאָסן צו שאַפן אין ארץ־ישראל א טשענסטאָכאָווער קאָלאָניע, וואָס וועט זיין א מצבה־בורן פאַר אונזערע און אייערע געפאַלענע קדושים און גלייכצייטיק א מקום־מנוחה פאַר די טשענסטאָכאָווער עולים".

לאָדזש איז אינטענסיוו

די ציוניסטישע ארבעט אין לאָדזש פאַרשטאַרקט זיך פון טאָג צו טאָג. ביים „איחוד" ארבעטן א גאַנצע ריי אָפּצווייגונגען. ספּעציעל דאַרף אונטערגעשטראָכן ווערן די טעטיקייט פון דער גרופּע פון די דעמאָביליזירטע זעלנער און אָפיצירן. די אקאדעמיקער מאַכן איצט אדורך א קורס ציוניסטישע געשיכטע אונטער דער אָנפירונג פון באַקאַנטן היסטאָריקער פון ציוניזם ד"ר יעקב צינעמאַן.

די ארבעט האָט זיך אזוי ווייט צעוואַקסן, אז דער גרויסער לאָקאַל אויף גדאַנסקא איז צו קליין אריינצונעמען אַלע גרופּן. עס ווערן איצט געמאַכט באַמיונגען צו עפענען נאָך א לאָקאַל.

פאָלקס־פאַרזאַמלונג אין קראָקע מיט דער באַטייליקונג פון חבר ש. עפּשטיין

אין קראָקע געפינט זיך דער „איחוד" אין די פאָדערשטע רייען פון דער יידישער געזעלשאַפטלעכער ארבעט. צו די פאָלקס־פאַרזאַמלונגען, וואָס ווערן דורך אונז גערופן קומען הונדערטער יידן. אן אימפּאָזאַנטער ציוניסטישער מיטינג איז אין מאי פאָרגעקומען אין זאַל פון קינאָ־טעאַטער „וואַרשאַוואַ" מיט דער באַטייליקונג פון ארץ־ישראל שליח שמואל עפּשטיין. מיט רעדעס זיינען ארויסגעטראָטן די ח"ח ד"ר יעקב בלעך און ד"ר הענריק רייכמאַן. די פאַרזאַמלונג האָט איבערגעשיקט וואַרעמע באַגריסונגס־טעלעגראַמען צום קעמפנדיקן ישוב און אנגענומען א ריי רעזאָלוציעס.

די שקל־אקציע איז אין פולן גאַנג.

ד"ר ס.

פאַרטיי־בעראַטונג אין ראַדאָם

אין ראַדאָם איז פאָרגעקומען א וואָיעוואָדישע פּאַרטיי־בעראַטונג פון אלע ציוניסטישע אָרגאַניזאַציעס מיט דער באַטייליקונג פון די חברים פון צענטראַל־קאָמיטעט ד"ר מאַנדעל און אינזש. ראָזענמאַן.

מיט רעפעראַטן זיינען ארויסגעטראָטן אינזש. ראָזענמאַן א. ד. ט. „דער קאַמף פאַר א יידישע מלוכה" און פריידענטאַל (אָסט־אָוויעץ) וועגן די גרונט־אידעען פון איחוד.

באַריכטן האָבן אָפּגעגעבן ר. בלומענפעלד (וואָיעוואָדישער קאָמיטעט פון „איחוד"), ח. שנער (קעלץ), שטיפּטער (אָסטראָוויעץ), אורבאַך (ראַדאָם).

וועגן די פּראָבלעמען פון דער חלוצישער יוגנט האָט גערעדט מגר. אלפערט.

די שקל אקציע אין ביטאָם

שבת, דעם 8־טן ד. ח. האָט ביי אונז אין ביטאָם געווייזלט דער חשובער ארץ־ישראל גאַסט, שליח פון דער יידישער אגענץ שמואל עפּשטיין. דעם גאַסט האָט מקבל פּנים געווען די פאַרוואַלטונג פון סניף מיטן יושב־ראש חבר שטאַטער.

זונטיק האָבן זיך אין קולטור־הויז אין ביטאָם פאַרזאַמלט עטלעכע טויזנט מאַן, כדי אויסצוהערן א רעפעראַט פון ח' עפּשטיין א. ד. ט. „דער אמת וועגן ארץ־ישראל". מיט רעדעס זיינען אויך ארויסגעטראָטן די ח"ח מגר. ראַסטאַל און ראָזענבלום.

דער עולם האָט מיט באַגייסטערונג אויפגענומען דעם לעבעדיקן גרוס פון קעמפנדיקן און זיך בויענדיקן ארץ־ישראל. דער מיטינג האָט זיך געשלאָסן מיט „התקוה".

צו דער שקל־אקציע האָט די היגע „איחוד" אָרגאַניזאַציע זיך מאָביליזירט כדי ווי צום בעסטן אדורכצופירן די אקציע. די ערשטע עטלעכע טעג זיינען פאַרקויפט געוואָרן 1500 שקלים. מיר האָפן, אז די אקציע וועט ביי אונז אדורך מיט דערפאָלג — מיר וועלן פאַרקויפן מער שקלים, ווי מיר האָבן זיך געשטעלט פאַר א ציל.

י. ק ר י ש ע ר.

נייער סניף אין פרידלאַנד

סוף מאי האָט זיך אין פרידלאַנד געעפנט א סניף פון „איחוד". צו דער פייערלעכער דערעפענונג פון אייגענעם לאָקאַל זיינען געקומען מאַכט־פאַרשטייער און פאַרשטייער פון אנדערע יידישע אָרגאַניזאַציעס. אין פּרעזידיום איז אויך איינגעלאַדן געוואָרן דער סעקרעטאַר פון שטאָט־ראַט, נאָוואַצקי, וואָס האָט באַגריסט אין נאָמען פון דער פּוילישער באַפעלקערונג און אויסגעדריקט זיינע סימפּאַטיעס פאַרן יידישן דראַנג צו אן אייגענער מלוכה.

וועגן די צילן און אויפגאַבן פון „איחוד" האָבן גערעדט די חברים פעלדבוים, מאַנילעוויטש, יאַקובאָוויטש און ביאַלער.

מיט „התקוה" איז געשלאָסן געוואָרן די פייערונג.

צוזאַמען מיט דער סניף איז צוגעטראָטן צו אן אינטענסיווער ארבעט. עס פאַרשרייבן זיך אַלץ מער חברים. די שקל־אקציע וועט ביי אונז אדורך מיטן גרעסטן דערפאָלג.

פ—ם

פון רעדאַקציע

מיר טרעטן איצט צו ווידער ארויסצוגעבן די „איחוד"־צייטונג אין יידיש. פון היינט אָן, האָפן מיר, וועט אונזער צייטונג אָפטער דערשיינען. די „איחוד"־צייטונג וועט זיך באַמיען ווי צום בעסטן און שנעלסטן צו ברענגען ידיעות און ארטיקלען פון יידישן לעבן און קאַמף אין ארץ־ישראל — פון דעם לאַנד וווהין עס זיינען געווענדעט די בליקן פון דער גאַנצער יידישער וועלט און בפרט פון יידישן ישוב אין פוילן.

גלייכצייטיק זיינען מיר מודיע, אז די טעג הויבט אן צו דערשיינען א נייע אויסגאַבע פון צ. ק. פון „איחוד" אויף פּויליש א.נ. „אָפּיניאַ". די דאָזיקע צייטונג צוזאַמען מיט אונזער יידישער אויסגאַבע וועלן פאָרזעצן די טראַדיציע פון פּראָגרעסיוון ציוניסטישן געדאַנק אין פוילן.

און וואָס ווייטער, יידיש פאָלק?

(סוף פון זייט 3)

א טעות. דאָס זיינען בלויז פּרוּוון, בעסערע אָדער ערגערע, געלונגענע און אומגעלומפּערטע, אויפצולעבן און באַנייען די אַלטע פאָרמען פון אַמאָליקע יאָרן פאַר 1939. קיין קיום וועלן די דאָזיקע אַלט־נייע פאָרמען נישט האָבן, ווייל זיי זיינען בלויז אן אימיטאַציע פון א פאַרגאַנגענער תקופה, וואָס קומט נישט מער צוריק. די אַלטע יידישע ווירקלעכקייט אין אייראָפּע איז אין בלוט און ליידן צעשטערט געוואָרן. די נייע ווירקלעכקייט איז נאָך נישטאָ, ס'איז איצט א בין־השמשות־צייט, אן איבערגאַנגס־תקופה, ווען עס טומלען זיך נאָך די אַלטע איבערגעבליבענע פאָרמען פון אייראָפּעישן יידנטום, ווייל די נייע זיינען נאָך נישט פאַראַן. מיר וועלן דאָ נישט זאָגן נביאות וועגן די דאָזיקע צוקונפטיקע נאַציאָנאַלע לעבנס־פאָרמען פון אייראָפּעישן יידנטום, איינס איז אָבער קלאָר: מיר וועלן זיין בעיקר נעמער און נישט געבער. דאָס אייראָפּעישע יידנטום וועט נעמען פון ארץ־ישראלדיקן און אמעריקאַנער יידנטום, סיי גייסטיק, סיי מאַטעריעל. די האָפענונגען פון אייראָפּעישן יידנטום להבא זיינען קליין, זייער קליין, אָבער אפשר דאַך וועט זיך לאָזן א געוויסע צייט ממשיך זיין די גאָלדענע קייט פון אייראָפּעישן יידנטום, הגם אין א שטאַרק רעדוצירטער פאָרם און מיט דער הילף פון ארץ־ישראלדיקן און אמעריקאַנער יידנטום.

דאָס פּראָבלעם פון צוקונפטיקן אייראָפּעישן יידנטום, ווי וויכטיק ער זאָל נישט זיין, איז עס דאָך בלויז איין פּראָבלעם פון דעם ברייטן און פאַרוויקלטן פּראָבלעמען־קאָמפּלעקס וואָס האָט זיך אָנגעזאַמלט ארום דער אַלגעמיינער פראַגע: „און וואָס ווייטער, יידיש פאָלק?" ס'איז אוממעגלעך דעם דאָזיקן פּראָבלעמען־קאָמפּלעקס ארומצורעדן און דערקלערן אין איין איינציקן ארטיקל. מיר וועלן אלזאָ זיין געצוווּנגען דאָס צו טאָן אין א פּאָר ארטיקלען.

„ארץ־ישראל גיט אונז ווילן צו לעבן און קעמפן"

ליוויק און אפרת אין פּאַריז

די לעצטע וואָך האָט פּאַריז מקבל־פּנים געווען די צוויי יידישע דיכטער ה. ליוויק און אפרת, וואָס האָבן זיך צוריקגעקערט פון די דייטשע לאַגערן. די דיכטער האָבן גערעדט וועגן דער מוראדיקער טראַגעדיע פון די יידן אין די דאָזיקע לאַגערן און האָבן אויסגעדריקט זייער פאַרדרוס קעגן די אַליאירטע כוחות וואָס פּרוּוון נעמען אין שוץ די אַנטיסעמיטן אין דייטשלאַנד.

„די איינציקע זאַך, וואָס פילט אן אונזערע הערצער מיטן ווילן ווייטער צו לעבן און קעמפן איז דאָס געפיל, אז אונזער פאַטערלאַנד, ארץ־ישראל איז גרייט אויפצונעמען די שארית־הפליטה". — האָט דערקלערט ליוויק.

אויף א ספּעציעלן רעפעראַט, וואָס ליוויק האָט געהאַלטן פאַר יידישער יוגנט, האָט דער דיכטער זיך ספּעציעל אָפּגעשטעלט וועגן דעם גייסטיקן חלוציזם. ליוויק האָט צווישן אנד. געזאָגט: זעענדיק די קיבוצישע באַוועגונג אין די חרובע אייראָפּעישע צענטרען ווער איך שטאָלץ אויף מיין פאָלק".

די יידישע ווידערשטאַנד־באַוועגונג אין ארץ־ישראל

די הויפּט־ווידערשטאַנד אָרגאַניזאַציע שרייבט זיך אונטער, אויף פּלאַקאַטן, וואָס ווערן ארויסגעהאָנגען באַנאַכט אויף די ווענט פון ירושלים, תל־אביב, חיפה און אנדערע ערטער, „תנועת המרי העברי" (די יידישע רעוואָלט־באַוועגונג). זיי שרייבן זיך אויך אונטער „ארגון" (נישט צו פאַרמישן מיטן רעוויזיאָניסטישן „ארגון צבאי לאומי").

די „הגנה" שליסט איין אין זיך אַלע שיכטן פון ישוב: סטודענטן, מיטלקלאַס, פּאַרמעגלעכן קלאַס. זי איז אין פולן זין פון וואָרט א פאָלקס־ארמיי. זי האָט איר אייגענע ראַדיאָ־סטאַציע „קול־ישראל". די א"י־פּאָליציי האָט שוין וויפל מאָל געמיינט, אז זי האָט די סטאַציע אנטדעקט, פאַקטיש אָבער האָט „קול־ישראל" א גאַנצע נעץ פון סטאַציעס איבערן לאַנד און ווען מען זאָל אפילו אנטדעקן איינע, וועלן די איבעריקע ווייטער ארבעטן.

די „תנועת המרי העברי" האָט אן אומלעגאַלע אויסגאַבע „אשנב", וועלכע איז תמיד אָנגעפּיקעוועט מיט אַסך אינפאָרמאַציע, אין „אשנב" ווערט איר געפונען נעמען פון ענגלישע באַאַמטע, וואָס האָבן גענומען כאַבאַר פון אַראַבער. איר ווערט דאָרט געפינען דעם אינהאַלט פון געהיימע געשפּרעכן צווישן ענגלישע און אַראַבישע פּאָליטיקער אָדער וועגן די מחלוקתן צווישן די פאַרשידענע אַראַבישע גרופּירונגען. דערנאָך קומען די פּלאַקאַטן־צייטשריפטן „הומה" און „עוז".

נאָך די „תנועת המרי העברי" קומען צוויי קלענערע גרופּעס. ביידע רעוויזיאָניסטישע: „אצל" און לחי (לוחמי חורות ישראל) דאָס איז דאָס זעלבע וואָס ארגון צבאי לאומי.

די גרופּע „לח"י" איז אָנגעפירט געוואָרן פון א סטודענט אברהם שטערן, וועלכער איז שפּעטער דערשאָסן געוואָרן. נאָך שטערנס טויט האָט די אָנפירונג פון דער גרופּע איבערגענומען יעלין; אן אינזשעניער, וועלכער ווערט שוין יאָרן ארומגעזוכט פון דער א"י־פּאָליציי.

די „הגנה" איז היינט צו טאָג א שטאַרק דיסציפּלינירטע און גוט־אָרגאַניזירטע יידישע ארמיי, וואָס איז גרייט יעדער רגע מיט געווער אין דער האַנט צו באַשיצן דעם ישוב קעגן אן אָנפאַל פון וועלכע זייט ער זאָל נישט קומען.

Wydawca: C. K. Zjednoczenia Syjon-Demokratów „Ichud" w Polsce.
Redaktor: M. TRUCHNER
Drukarna № 10 w Łodzi, Narutowicza 32 z. 194 D-012009
Odbito w drukarni Spółdz. „Czytelnik" № 4 w Łodzi, Żwirki 2